

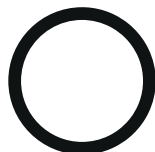
JAK SI ROZUMĚT

??

tematický časopis
Veřejného sálu a Galerie Hraníčář
sezóna 2016–2017

HRANIČÁŘ

Hraničář chce přesáhnout hranice regionu svým osobitým názorem		4
Jaký příběh vytváříme v Galerii Hraničář?	5	
Superhrdinové přece existují jen v komiksech!	6–7	
Co nakonec přinesl experiment Media Labu?		
Wie Sprache ins Ohr geht – und im Kopf bleibt!	8	
Jazyk. Krajina slov, znaků, gest v drážďanském Deutsches Hygiene Museum		9
Česko-německé debaty	10–11	
Získávání lithia. Jak probíhá výzkum a zpracování materiálu?		12–13
Hraničářské výpravy do okolí města Ústí nad Labem		14
Plakát / Magdaléna Gurská / Aleks Hue	15–18	
Galerijní animace a výtvarné dílny v Galerii Hraničář		19
Česko-německé kulturní jaro Ústí nad Labem	20	
V Hraničáři se zabydleli architekti	21	
Urbanistická koncepce části Ústí – Nové město	22	
OFFCITY	23	
Kari a gentrifikácia	24	
Budoucnost závisí na tom, kam až dohlédneme	25	
Signály ze známa	26	
O městech a lidech	27	
Média	28–29	
Hraničářská galerijní a muzejní noc / Sleepover Night		30

Jak si rozumět? Slogan, který se v posledních měsících stal nejen pro členy Hraničáře magickým zaklínadlem plným příslibů, nových zkušeností a akcí, se zhmotnil do tištěné podoby. Co se skrývá pod tímto názvem jste se mohli přijít přesvědčit do Veřejného sálu a Galerie Hraničář během sezóny podzim 2016 až jaro 2017. A že nešlo o ledajaký program, bylo znát i při sestavování tohoto časopisu.

K obsahu časopisu, který držíte v ruce, bychom rádi zmínili několik věcí. Aktuální vydání přináší texty různých autorů, kteří se buď aktivně podíleli na tvorbě tematického programu nebo přispěli na dálku novými články s neotřelými a přínosnými myšlenkami. Časopis je koncipován jako průvodce uplynulé sezóny a představuje široký rozsah kulturní produkce. Dále poukazuje na důležitá témata regionu i samotného města, umožňuje tím čtenáři hlubší vhled do problematiky a ukazuje možné vize odborníků, kteří se tématy dlouhodobě zabývají. Za stěžejní považujeme článek Martina Libicha, který se věnuje zpracování lithia na severu Čech, nebo také příspěvek Jitky Žambochové, který přibližuje novou urbanistickou koncepci města Ústí nad Labem. Poselstvím tohoto časopisu je iniciovat veřejnou diskuzi nad otázkami týkajícími se budoucnosti místa, které všichni sdílíme a na které můžeme mít společně pozitivní vliv. Příkladem nám mohou být i fungující spolky a jejich projekty dalších krajských městech, jejichž pokrokovost dokazuje, že i zdánlivě nemožné lze jednoho dne uskutečnit.

Otázky – Kde najít pozitivní vizi?, – Čeho se chytit?, – S kým se stýkat?, – Kde trávit volný čas?, mají společného původce – Jak si rozumět? Už ze samotné otázky vyplývá, že řeč je o lidské vzájemnosti a naplnění základní potřeby člověka. Chceme-li si rozumět, musíme komunikovat. Chceme-li komunikovat, nesmíme se ostýchat, což vyžaduje opustit svou (a)sociální bublinu a vystoupit z řady. Vnímání diverzity je cestou k porozumění, cesta se uskutečňuje jednotlivými kroky. Vkročíme tedy společně do další sezóny s porozuměním a bez ostychu, abychom mohli zahájit nový výstavní cyklus tematizující Stud.

Přejeme Vám inspirativní čtení.
Díky všem

Hraničář chce přesáhnout hranice regionu svým osobitým názorem

Aleš Loziak

Ředitel Veřejného sálu Hraničář. Působí jako pedagog – odborný asistent v ateliéru Photography (výuka v anglickém jazyce) na FUD UJEP a věnuje se vlastní umělecké tvorbě.

Když dva říkají totéž, není to totéž. Stejně tak, když dva poslouchají totéž, neslyší totéž. Je to logické. Jsme lidé a lidé jsou individuality. Každý z nás vnímá svět odlišně. Výchova, vnější okolí a životní zkušenosti nastavují naše smysly do různého úhlu pohledu vůči vnímání reality. Každý z nás v Hraničáři zaujímá vlastní postoj ke společensko-kulturním tématům současného světa a nejen skrze aktivity Hraničáře se snažíme tento názor sdílet s ostatními. Průsečík našich životních zkušeností a vzájemné spolupráce společně s konfrontací veřejných názorů a neutuchající potřeby podílet se na rozvoji prostředí, ve kterém žijeme, je to, co dělá Hraničář Hraničářem.

Veřejné diskuze nad celospolečenskými otázkami jsou jedním z hlavních pilířů kulturních aktivit Hraničáře. Tyto diskuze mají různou formu – od velkých veřejných debat určených pro co nejširší publikum až po komorní komunitní setkávání. Bez ohledu na počet diváků, mediálnost daného tématu či měřitelný dopad, například v podobě novinářských recenzí, jsou tato setkání přesně tím, co já osobně ve svém životě považuji za původce změny, hybatele událostí, který bezesporu vede k vývoji.

Naším záměrem není jen produkovat kvalitní a kultivovanou kulturu pro co nejširší publikum. Hraničář chce přesáhnout hranice regionu osobitým názorem a snahou tyto názory rozvíjet konfrontací s veřejností. Myslíme si, že toho můžeme dosáhnout pojetím Hraničáře jako otevřené platformy propojující současné umění a kulturu s každodenním životem. Geografická poloha a historické zázemí Ústí nad Labem nabízí jedinečnou možnost dlouhodobé přeshraniční spolupráce vedoucí k prohlubování nejen česko-německých vztahů a internacionalizaci lokálního prostředí.

Hraničář je prostorem pro kreativní lidi, kteří potřebují reflektovat jak komunitní, tak celospolečenské změny uměleckými prostředky a jsou schopni svým entuziasmem obohacovat veřejný prostor o neotřelá a kvalitní myšlenky. Vnímáme

současné umění a kulturu jako více než nadstavbu a volnočasovou aktivitu – kulturu a současné umění považujeme zejména za prostředek pro rozvoj tvořivosti, osobnostního růstu a objevování nových způsobů komunikace v široké společnosti.

Chceme vytvořit z budovy bývalého kina Hraničář stabilní veřejnou kulturní instituci mezinárodního významu s profesionálním zázemím, nezávislou na proměnách politického prostředí, s ambicemi angažovaně zasahovat do sociokulturního prostředí vlastními názory, avšak bez politického zaujetí.

Přestože každý z nás v Hraničáři zaujímá vlastní názor ke společensko-kulturním otázkám současného světa, naším společným jmenovatelem je spolupráce. Skrze aktivity Hraničáře, a nejen je, se pak snažíme naše názory sdílet s ostatními. Zpětná vazba a Váš názor na to, co děláme a jak to děláme, je pro nás tím nejcennějším. Děkuji Vám všem, kteří jste do Hraničáře zavítali, ať pravidelně, sporadicky nebo jen jednou v životě. Největší podporu, kterou nám můžete pro naše aktivity dát, je chuť znovu přijít do Hraničáře a sdílet s námi náš názor na svět, ve kterém pracujeme, žijeme a nejspíš v něm společně i zestárneme. ☺

Jaký příběh vytváříme v Galerii Hraníčář?

Martina Johnová

Kurátorka Galerie Hraníčář se zaměřením na současné výtvarné umění.

V říjnu 2016 přinesla média zprávu, že Veřejný sál a Galerie Hraníčář pokračuje ve spolupráci s renomovaným německým partnerem Deutsches Hygiene-Museum Dresden (DHMD). V drážďanském muzeu probíhala roční výstava s názvem **Jazyk** a jak je v případě DHMD zvykem, prezentovala přístupně a kriticky své výsledky bádání v oblasti věd o člověku. Vystavené projekty se pohybovaly na hranici umění a přírodních i společenských věd. Galerie Hraníčář na jejich počín reagovala dvěma výstavními projekty s názvy **Jazyk** a **Jak si rozumět?**

Podzimní výstava přistoupila k jazyku jako k enigmě, jako k záhadné a velmi komplexní soustavě znaků a dala prostor pro více i méně etablované umělce české výtvarné scény pod kurátorským vedením Marka Meduny. Vybavujete si například umělecké objekty od Tomáše Hlaviny či Jana Šerýcha, kteří hravou a zároveň promyšlenou formou přiblížili fungování slov? Ne o všem je možné mluvit, ne všechno lze popsat a právě výstava **Jazyk** měla v divákovi probudit individuální pátrání po skrytých významech.

Jarní výstava s názvem **Jak si rozumět?** se vydala jiným směrem a pokusila se překročit limity v komunikaci, směřovat k otázkám současného jazyka a jeho společenskému diskurzu. Vzhledem k rychle se měnícímu každodennímu prostředí, bohatým kulturním vlivům a stále větší roli nových technologií, jsme cítili zodpovědnost se zabírat změnami a problémy v mezilidské komunikaci. V novém tvůrčím kolektivu společně s Pavlínou Loskotovou jsme se pokusili k výstavě přistoupit invenčně, proto vznikl nový sdílený ateliér a rezidenční místo, takzvaný Media Lab. Ale od začátku. Zvolili jsme výstavu, která představila jednotlivé umělecké projekty a pokusila se téma **Jak si rozumět?** propojit jednak v doprovodném programu i v novém sdíleném pracovním a kreativním prostoru. V Galerii Hraníčář jste se mohli setkat s videem Tomáše Svobody *Jako z filmu*, který se dlouhodobě zabývá otázkou: Jakou roli hraje pohyblivý obraz v našich životech nebo v situacích, kdy nám právě začíná vstupovat do života a my přestáváme rozlišovat realitu filmu a realitu života. Dále s prací umělce Markuse Drapera, jenž se zajímá o téma konfliktu a emocionálně nabitých dramát nebo o otázku zpochybňování nových médií. Posledním představeným umělcem byl Jiří Žák, který ve svých videoesejích tematizuje současnou polohu politiky, života, zpravodajství, s čímž se pojí i stále vyšší míra zahlcenosti informacemi.

Co ale znamená vystavovat současné umění ve vztahu ke společnosti? Naši odpověď jsme převedli do praxe, a proto vznikl ateliér Media Lab. Prostor, kde se střetávají různé formy dialogů a uměleckých forem, workshopů, přednášek, terénních výzkumů a zároveň místo pro nečekané setkání. Touhu více experimentovat v klasickém galerijním provozu jsme realizovali proměnou prvního patra galerie v místo, kde na společných tématech spolupracují umělec, grafik, fotograf, copywriter, sociolog a přizvaní lidé z dalších profesních oblastí. Zabývali jsme se podtématy média, město, zdraví, práce a peníze, které se obracely především k lokálnímu prostředí a obecné otázce **Jak si rozumět?**

Veřejný sál a Galerie Hraníčář je stále formující se a živoucí typ instituce, který v Čechách nemá tolik obdoby. A proto půlroční výstavní cykly reflektují komplexní zpracování daného tématu s důrazem na otázku, jak se vypořádat se specifickým galerijním prostorem v novém a pulzujícím kulturním centru? Všechny zmíněné aspekty, inspirativní okolí a lidé, kteří Veřejný sál navštěvují, postupně profilují galerii v instituci, která zastává výjimečné postavení na poli českého galerijního provozu.

Vítejte v Galerii Hraníčář. ●

„Superhrdinové přece existují jen v komiksech!“

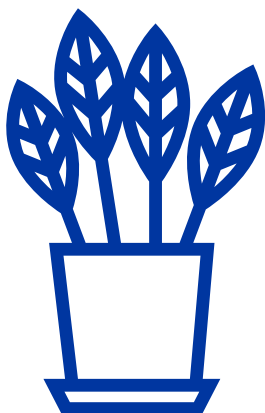
Co nakonec přinesl experiment Media Labu?

Martina Raclavská

Vystudovala Kurátorská studia na FUD UJEP v Ústí nad Labem.

Zajímá se o současné umění a možnosti jeho prezentace.

Publikuje výtvarnou kritiku v odborných časopisech, působí jako editor, copywriter a marketingový specialista.

Zatímco fotograf Tomáš na pobídnutí přiznává, že vznik experimentální laboratoře provázela jistá porodní bolístka a to vzhledem k různým obsahovým projekcím všech aktérů, textař a Hraničářský blogger Lukáš oceňuje množství zajímavých lidí, které díky tomu potkal. Martina, kurátorka výstavy a iniciátorka experimentu, také poukazuje na podstatný význam strategického setkání se skromnou skupinou čínorodých jedinců.

Ale od začátku.

Jako součást výstavy **Jak si rozumět?** byla v polovině března nově otevřena kancelář Media Lab = mediální laboratoř. Její výchozí teze spočívala v rozvíjení koncepce výstavy, která se ve zkratce zabírala současnými problémy mezilidské komunikace, falešnými zprávami a vlivem filmu či videa na každodenní život. Zároveň se pro ni otevřelo volné pole působení pro kreativní hru s načrtnutými tématy a možnost obsazení celkové mediální podpory zavedeného Hraničáře. Ač daná místnost v prvním patře galerie fungovala pro setkávání, poskytovala také příležitost pro kolemjdoucí nahlédnout pod pokličku nově připravovaných projektů. Avšak hlavní hodnota spočívala v rukou skupinky přizvaných kreativců. Za stabilní osazenstvo kanceláře byl vybrán fotograf Tomáš Lumpe, grafička a ilustrátorka Magdalena Gurská, copywriter Lukáš Pokorný a postupně se k nim připojila i kurátorka výstavy Martina Johnová a nová posila Hraničáře Pavlína Loskotová. Úmyslně nekonkrétní mantinely přidávaly hodnotu poetické laboratoři idejí, umožňující naprostou volnost v tvořivosti. Měla se stát útočištěm pro smyslupný

dialog vedený napříč obory mezi zkušenými odborníky a veřejností. Potřeba posílit vztah s místními obyvateli se v současnosti proměnila až do podoby doutnající koudele pro mnoho institucí. Hraničář se přímo zrodil ze skupiny místních a dál svoji činnost kontinuálně rozvíjí.

Po téměř čtyřech měsících existence laboratoře prý nastal čas na rekapitulaci vzniklého obsahu, spočítat nahromaděnou aktivitu. Nejedná se zrovna o snadný úkol, protože podobné projekty by měly být nekončícím maratonem. Jako člověk přítomný u definování Media Labu, ale dojíždějící do Ústí nad Labem jen příležitostně, hodnotím samu sebe jako vzdáleného pozorovatele. Poslední měsíce jsem přes tlusté a zaoblené sklo pozorovala zlatou rybku. Tato neumělá metafora odkazuje k názoru, že by vlastní úspěch či neúspěch, splněný cíl nebo nalezení správné cesty měli hodnotit především zmínění kreativci. Jaké inovace v programu a propagaci tedy kolektiv do Hraničáře přinesl?

List pořádaných projektů, večerů, nocí a netradičního PR se v zásadě tolik neliší od charakteru těch dřívějších. Komentované prohlídky, workshopy, Nedělní piknik myšlenek, Pecha Kucha Night či galerijní noc. V minulých programech nikdy nechyběla stálíce jako Pecha Kucha Night, celosvětový formát zajímavých prezentací s pevnými pravidly, jejíž organizaci převzal Hraničář již před lety. Kancelář se ale zmocnila její produkce a naplánovala večer více o ústeckých organizacích pod tématem Naše město. Vyzdvihla kvality, (ne)nápadně existující již v jejím srdci. Přibyl také neotřelý nápad, založený

Wie Sprache ins Ohr geht – und im Kopf bleibt!

Anne Liebscher

Působí jako jazyková asistentka na Katedře germanistiky FF UJEP.

Je referentkou Česko-německého fondu budoucnosti a účastnicí Německé akademické výměnné služby (DAAD).

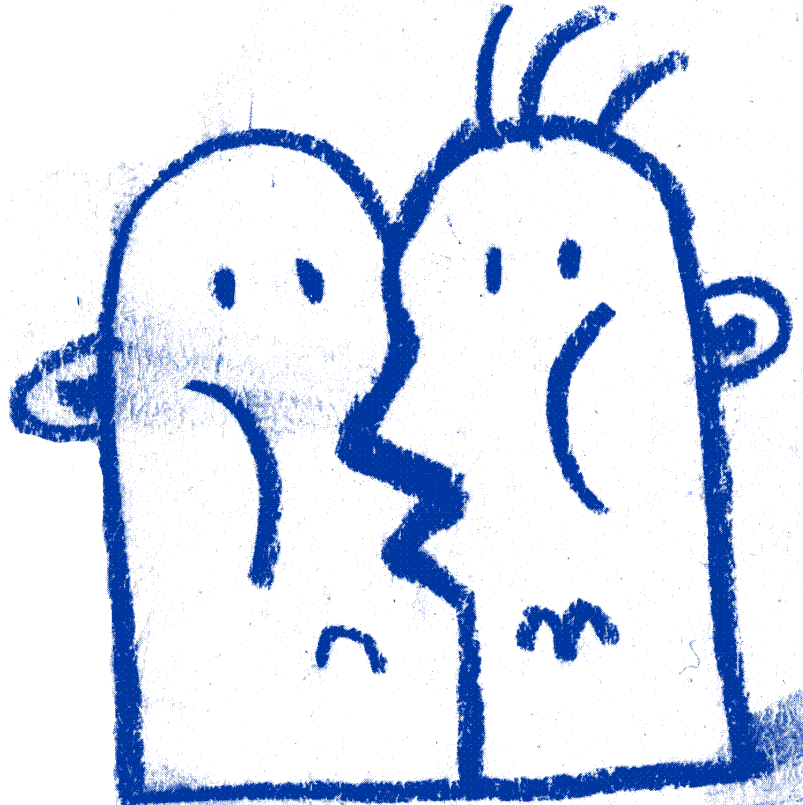
V rámci programu Jak si rozumět? připravovala česko-německé diskuze.

Nicht unerheblich für die Beantwortung der Frage „Wie kann man sich verstehen?“ ist das Thema Sprache – in Ústí nad Labem ist das speziell die der unmittelbaren Nachbarn: Deutsch. Die Vorteile für das Erlernen der deutschen Sprache in und um Ústí sind auf den ersten Blick offensichtlich und bedürfen keiner weiteren Erörterung – die Nähe zum Nachbarland Deutschland, die Vergangenheit der Region, wirtschaftliche Faktoren und Tourismus uvm. Viel interessanter ist doch die praktische Seite: Wie man eine Sprache erlernen kann und vor allem, wie man das erlernte Niveau halten kann. Denn wer kennt das nicht – man verbringt meist in der Schule wertvolle Lebenszeit damit, Vokabeln auswendig zu lernen, grammatische Strukturen zu verstehen und müht sich, ganze Sätze zu formulieren. Im besten Fall verliert man irgendwann die Scheu vor dem Sprechen und beginnt in der neuen Sprache zu denken. Doch dann kommt die Ausbildung, das Studium oder die Arbeit in die Quere und ehe man sich versieht, bringt man kaum mehr ein Wort über die Lippen und kratzt sich am Kopf, während man nach dem einen oder anderen Begriff in der Fremdsprache sucht.

Forscher haben Studierende in vier verschiedene Lerntypen eingeteilt – für auditive Lerner eignen sich CD's mit Lehrstoff, lautes Vorlesen und Selbstgespräche in der Fremdsprache, der visuelle Lerntyp hingegen kann am besten behalten, was er schriftlich gesehen hat, markiert in Texten bestimmte Wörter und Verbindungen mit unterschiedlichen Farben, liest gern und nutzt Karteikarten. Die dritte Gruppe, die kommunikativen Lerner, bevorzugen Dialoge und Diskussionen in der Fremdsprache und der motorische Student probiert gern selbst aus, was im Sprachunterricht zum Beispiel durch Theater und Rollenspiele, Bastelarbeiten sowie Lernstoff zum Anfassen möglich ist. Diese Aufteilung mag beim Lernen helfen – je mehr Sinne jedoch angesprochen und je vielfältiger die Übungen gestaltet werden, desto besser kann sich der Lerner erinnern.

Der regelmäßige Kontakt mit der Fremdsprache ist zudem ein Muss, ohne welches sich beim Durchschnittsbürger der Wortschatz und die Sprachfähigkeit Woche für Woche verringert. Daher ist es von nicht zu unterschätzender Wichtigkeit, sich regelmäßig eine fremdsprachige Zeitung zur Hand zu nehmen, ein deutsches Lied mitzusingen, einen Film in der

anderen Sprache (bestmöglich in originaler Sprachfassung, damit man zur Abwechslung auch die echten Stimmen der Schauspieler kennenlernt) zu schauen oder am allerbesten Unterhaltungen mit Muttersprachlern zu führen. In Ústí kann man beispielsweise monatlich den deutschsprachigen Stammtisch (DAAD-Vertretung an der UJEP gemeinsam mit dem Hraničář) und zwei Mal im Jahr während der „Kino Aussig“ – Filmwochen neue und alte Klassiker aus Deutschland besuchen oder gemeinsam mit deutschen Musikern, Künstlern und Aktiven die Tschechisch-Deutschen Kulturtage (in diesem Jahr vom 26. 10.–12. 11. 2017) in Ústí, Děčín, Liberec, Litoměřice Řehlovice und Teplice oder in einem der Veranstaltungsorte auf deutscher Seite feiern. ☺

Jazyk

**Krajina slov, znaků, gest
v drážďanském Deutsches Hygiene-Museum**

*Oficiální tisková zpráva
Německého muzea hygieny.*

Jazyk používáme dennodenně – povídáme si, čteme, píšeme a gestikulujeme. Někdy se při komunikaci obejdeme i beze slov. Prostřednictvím jazyka budujeme mezilidské vztahy, vyjadřujeme své myšlenky a pocity. Díky jazyku poznáváme své okolí, předáváme si jím vědomosti, uchováváme kolektivní zkušenosti a utváříme náš svět. Podobně jako dýchání nebo pohyb nám jazyk připadá jako něco naprosto přirozeného. Jak je ale možné, že tímto komplexním a pružným nástrojem disponuje jen člověk?

Německé muzeum hygieny a Německá akademie pro jazyk a literaturu svým výstavním projektem tematizuje rozmanitost, tvůrčí sílu a krásu jazyka. Výstava si klade za cíl rozšířit povědomí o užívání vlastního jazyka. Zároveň tak chce jazyk zpřístupnit kultuře, myšlenkám a zkušenostem všedního dne, které jeho různé formy obohacují nehledě na to, zda se jedná o literaturu nebo o slang mládeže. Nezáleží na tom, jakým smyslem jazyk vnímáme. Jazyk vnímaný sluchem,

zrakem či hmatem je nepostradatelným prvkem lidského chápání sebe sama. Každodenním užíváním lidé jazyk nejen mění, ale také ho průběžně rozvíjejí, a to zejména v zemích s vysokým počtem obyvatel z přistěhovaleckých rodin, pro které je vícejazyčnost spíše samozřejmostí než výjimkou. V jazyce se také odráží zásadní zvraty přirozeného světa okolo nás, které souvisí s globálním kulturním a ekonomickým vývojem. Tento dynamický proces však není záminkou pro kulturně pesimistickou lítost, neboť právě tato kreativní schopnost přizpůsobivosti utváří samotnou podstatu jazyka.

Na základě všedních zkušeností a dotazů návštěvníků odkrývá výstava rozdílné dimenze jazyka ve čtyřech částech, které jsou vzájemně propojeny hlavním motivem souhry mluveného slova, gestikulace, mimiky a písma. Kromě kulturních a vědecko-historických exponátů, dokumentů, filmů a současných uměleckých děl nabízí výstava také mnoho interaktivních prvků, prostřednictvím kterých

se návštěvníci hravým způsobem seznamují s jazykovými fenomény. Návštěvníkům se speciálními potřebami jsou k dispozici doprovodné texty v adekvátní podobě. Pro nevidomé jsou připraveny namluvené texty, pro neslyšící video nahrávky doprovázené znakovým jazykem. Osobám s mentálním postižením jsou hlavní témata výstavy zprostředkovány v podobě zjednodušených namluvených textů. Ve všech částech výstavy se návštěvníci dále mohou setkat s elementy a objekty určenými k hmatovému vjemu. Filmy a video nahrávky jsou doprovázeny titulky a zvukovým popisem. 🗣️

Výstava Německého muzea hygieny ve spolupráci s Německou akademií pro jazyk a literaturu v Darmstadtu. Výstava potrvá do 20. srpna 2017. Kurátor: Colleen M. Schmitz, Německé muzeum hygieny. www.dhmd.de

Česko-německé debaty

Julie Houfková

Moderátorka diskuzí, studentka Interkulturní germanistiky na FF UJEP.

Věnuje se kulturnímu managementu a divadlu. Rok působila v Českém centru v Berlíně.

Jan Kvapil

Moderátor diskuzí, odborný asistent na Katedře germanistiky na FF UJEP.

Pracuje v Ústavu pro českou literaturu AV a spoluzaložil občanské sdružení Středohoří sobě.

Od ledna do května tohoto roku se v ústeckém Hranicích ve spolupráci s Katedrou germanistiky FF UJEP uskutečnila série česko-německých debat, jež korespondovaly s aktuálními výstavami **Jazyk a Jak si rozumět?** Úvodní lednová debata **Jazyk sousedů** o roli češtiny v Sasku a němčiny v Česku svedla dohromady jednatele Euroregionu Elbe/Labe Rüdiger Kubsche, drážďanskou slavistku Astrid Winter, moderaci převzal ústecký germanista Jan Kvapil. Téma debaty navodila svojí prezentací projektu **Wörtnik** studentka FUD UJEP Adéla Bierbaumer. Únorová debata **Jazyk sousedního kraje** si vzala na mušku otázku, jak k nám může hovořit sousední kraj. O svoji zkušenost se podělili pražský novinář Jiří Peňás, jenž zveřejnil sérii cestovatelských blogů po Německu a saský amatérský astronom a fotograf Stephan Messner, jenž pravidelně hledá inspiraci v českém příhraničí. Výtvarný rozměr česko-saského sousedství představil umělec Aleš Loziak.

Od března převzal přípravu debat tým složený ze studentek Katedry germanistiky Lindy Truong a Julie Houfkové pod vedením tamní lektorky DAAD Anne Liebscher. Předejme nyní slovo Julii:

Při pozorování průběhu diskuzí, na kterých jsem se organizačně podílela a moderovala, jsem si uvědomila, jak odlišné jsou světy, kterých se jednotlivá témata dotýkala, a přesto všechny mají společného jmenovatele: jazyk. Během tří večerů jsme diskutovali s našimi hosty o řeči mladých, nonverbální komunikaci jako prostředku umělce a o mediálním obrazu církve. Byla to taková „ženská záležitost“, mezi hosty převažovaly ženy. A rovněž organizačně je třeba k našemu „dívčímu“ organizačnímu týmu připočíst i tlumočení, které zajišťovala ústecká germanistka z výše jmenované katedry Tereza Hrabcová.

První diskuze s podtématem **Jazyk mladých** se konala na konci března 2017. Při výběru hostů jsme uvažovaly mimo jiné nad tím, jak se hosté navzájem mohou obohatit o další rozměr tématu. Hostem za českou stranu byla doktorandka na Katedře bohemistiky PF UJEP Jitka Holasová, která učí na odborné střední škole a je tak v přímém kontaktu s náctiletými a může tedy pozorovat jejich komunikaci a sbírat konkrétní výrazy, které používají. Za německou stranu přijala pozvání německá lingvistka Diana Walter z Univerzity v Lipsku, která se jazyku mladých věnuje ve svém výzkumu. Tyto dva hosty pak doplnila studentka lycea v Ústí nad Labem Tereza Dzurjová, která do diskuze vnesla svůj praktický pohled jazykového „insidera“.

Úplně odlišná pak byla následující debata, která se uskutečnila v polovině dubna téhož roku. Tématem byla nonverbální komunikace jako umělecký prostředek. Marie Jansová, herečka narozená v Ústí nad Labem, popsala způsob herecké práce, konkrétně jak pracuje s tělem a s atmosférou a zmínila několik performerů, jejichž práce je založena na překračování hranic nonverbální komunikace. Druhým hostem byla mexická tanečnice a performerka žijící v Hamburku Yolanda Morales. Ta publiku přiblížila nonverbální komunikaci několika pohybovými cvičeními. Všichni návštěvníci diskuze se zapojili do jedné velké performance. Dostali možnost si vyzkoušet, co všechno se dá s tělem vytvořit a jak pohyb a dotyk ovlivňuje jejich vědomí. Obě přítomné umělkyně se shodly na tom, že se o nonverbální komunikaci mezi hercem a divákem nedá příliš diskutovat, pokud člověk nemá konkrétní zážitek, a že ukázka z praxe je přesně to, co dané téma může lidem nejlépe přiblížit.

Poslední diskuze této sezóny se věnovala mediálnímu obrazu církve. Tři hosté, každý jako zástupce své církve diskutovali o tom, jak se církev prezentuje v médiích, jaký je náhled okolní společnosti na církev a vyměnili si zkušenosti a porovnali problémy, s jakými se potýkají v Čechách a v Německu. Hosty byli katolický teolog působící na Evangelické teologické fakultě FF UK Martin Vaňáč, ústecká farářka Československé církve husitské Michaela Kajlíková a ze saského Lohmenu přijel evangelický farář Michael Schleinitz.

Každá diskuze měla úplně jinou atmosféru a i poměrně odlišný průběh. To vše se ale odvíjelo od lidí, kteří seděli během diskuze v místnosti. Za tu pestrost, kterou každá akce přinesla, vděčíme kromě hlavních hostů i publiku, které svými příspěvky a zvědavostí diskuze posouvali a přinášeli do nich náhled a reflexi zvenčí. ☺

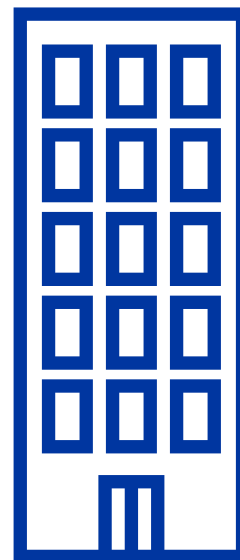
Získávání lithia

Jak probíhá výzkum a zpracování materiálu?

Martin Libich

Obhájil na pražské VŠCHT diplomovou práci na téma Získávání Li a Rb z cinvalditu tepelným rozkladem a kyselým vyluhováním.

Je odborníkem na metalurgii a v současnosti pracuje ve firmě zabývající se recyklací hořčíkových slitin.

Postupy získávání lithia ve světě se dělí na dvě základní kategorie. První z nich, u které je zpracování a získávání jednodušší, je získávání lithia ze solanek, což jsou roztoky nasycené nejrůznějšími solemi, v podstatě slaná jezera. Solanky obsahující lithium (Li) jsou zbavovány vody a následným přidáním kyselin (například kyseliny sírové a uhličitanu sodného) je přímo vysrážen uhličitán lithný. Proces, byť jednoduchý chemicky, je velmi náročný na energie, proto se provádí hlavně v zemích s vysokými teplotami a dostatkem sluneční energie, jako je například Chile, kde se také nachází největší zásoby lithia v této podobě. Ovšem objem této výroby již zdaleka není dostatečný.

Druhým postupem je pak výrazně náročnější dobývání z lithionosných rud, mezi které se řadí i cinvaldit. Ve světě jsou primárně zpracovávány hlavně bohatší rudy lithia, například petalit, lepidolit nebo spodumen s obsahem až 3,7 % Li. Oproti tomu dosahuje cinvaldit v průměru jen 1,5 % obsahu Li. Pro zpracování lithionosných rud se používají buď kyselé nebo alkalické procesy. Například pro zpracování spodumenu se používá autoklátové loužení v kyselině sírové, to jest loužení za vysokých teplot a tlaků. Tento postup je však ve srovnání s kyselým energeticky náročnější a proto se příliš nepoužívá.

V důsledku odlišného chemického uspořádání cinvalditu ve srovnání se zmíněnými minerály a také v důsledku nižšího obsahu zájmového lithia však tyto postupy nelze univerzálně použít pro získávání lithia z cinvalditu. Aplikace známých postupů proběhla v poloprovozním zařízení v Kaznějově v roce 1993. Výsledkem byla účinnost získávání uhličitanu lithného přibližně 44 %, tedy více než polovina lithia byla během zpracování ztracena. Poloprovozní závod navíc dosahoval roční produkce pouze v řádu desítek tun. V současné době probíhá, například na VŠCHT v Praze výzkum zpracování cinvalditové rudy a získávání uhličitanu lithného. V laboratorních podmínkách, to znamená za ideálních okolností, práci s čistými materiály a zatím bez ohledu na ekonomickou náročnost procesu, byly vyvinuty metody pro převod lithia a rubidia, které se v cinvalditu vyskytuje spolu s lithiem, do roztoků a to s účinností 85–95 % v závislosti na použité metodě. Pro tyto metody bude ještě třeba vyvinout následné hydrometalurgické zpracování – způsob jak lithium převést z roztoku do uhličitanu lithného. Teoreticky lze dosáhnout vysokých výtěžností, avšak kompletní proces nebyl realizován ani v laboratorních podmínkách.

Vše směřuje k získávání uhličitanu lithného, což je komodita, se kterou se běžně obchoduje na světových trzích,

jakožto s prekurzorem pro výrobu lithia. Obchodovat se samotným kovovým lithiem, ačkoliv by to bylo ekonomičtější, co se týká dopravy, není z důvodu jeho vysoké reaktivity možné ani vhodné.

Chemie × Ekonomie

Z ekonomického hlediska je samozřejmě nejvýhodnější prodávat finální produkt s nejvyšší přidanou hodnotou, což jsou v tomto případě lithiové baterie. V méně ideálním případě lze prodávat uhličitán lithný, jakožto surovinu pro výrobu kovového lithia. V ještě méně dobré situaci se ocitneme jakožto výrobce suroviny – cinvalditového koncentráту, nebo nejhůře jako prodejce cinvalditové rudy i s hlusinou.

Ložiska na Cínovci, ať už výsyvky a odkaliště po výrobě cínu a wolframu, nebo hlubinné žíly obsahují kolem 0,2 % Li. To jsou 2 kilogramy potenciálně získatelného kovu na každou tunu vytěženého materiálu. Jednou z mála výhod, které cinvaldit, oproti bohatším rudám má, je vysoký obsah železa. Lze tedy relativně snadným způsobem oddělit samotný cinvaldit od hlusiny. Pokud takto vytěžená ruda tedy projde mechanickým síťováním a magnetickou separací, lze získat prakticky čistý minerál cinvaldit, s teoretickým obsahem kolem 1,5 % Li. Tedy až 15 kilogramů na tunu zpracovaného materiálu. To samozřejmě za předpokladu, že všechny pochody budou

fungovat s velmi vysokou účinností. Zde je veliký rozdíl mezi surovinami, které se v našem kraji tradičně dobývají a právě lithiem. Ovšem když těžíte uhlí, víte, že za určitých okolností a investic získáte právě tolik uhlí za určitý čas. Díky průzkumům víte, kolik uhlí v zemi čeká a máte víceméně jistotu, že ho získáte. U lithia máte podobnou jistotu, že vytěžíte kovonosnou rudu. Ale pro získání kovového lithia, uhličitanu nebo baterie, už záleží na mnoha dalších procesech, od přípravných, jako je síťování a separace, přes hydrometalurgickou výrobu po rafinaci a další zpracování. A tyto procesy už nejsou stoprocentní. S každou další operací ztrácíte část materiálu a samozřejmě část zisku. A obecně platí – čím sofistikovanější a náročnější metoda zpracování – tím vyšší odpad. Pro ekonomickou kalkulaci je tak třeba počítat s tímto a mít pevně v rukou kontrolu a řízení všech procesů, které budou výtěžnost ovlivňovat.

Dalším faktorem je vysoká energetická náročnost všech procesů. Když začneme od konce – Tesla pro svou výrobu baterií staví největší solární elektrárnu světa. Vyplatí se mu továrnu postavit uprostřed pouště, protože investice se vrátí v ušetřené energii. Pro získávání kovového lithia z uhličitanu je opět třeba elektrická energie. To dohromady tvoří obrovské množství elektřiny, které bude třeba do celého procesu dodat. Koncové zařízení by tedy bylo výhodné postavit u zdroje levné elektrické energie. Hydrometalurgické zpracování vyžaduje mnoho energie k pražení cinvalditu, které je nutné pro dosažení vysokých účinností. Dále je třeba ohřívat případné loužící činidlo, ať už půjde o vodu nebo kyselinu sírovou. Na to už není potřeba přímo elektrická energie, ale přístup k levnému plynu by celou situaci usnadnil.

Rozsah případné těžby a následného zpracování rudy

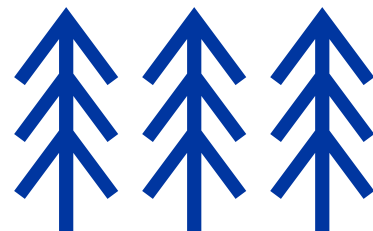
Na Cínovci se nachází asi 6 % světových zásob lithia. Když si uvědomíte, že každý z nás má u sebe, v podobě baterie ve svém telefonu, nějaký malý kousek lithia, je jasné, že je to obrovské číslo. Pro představu – Česká republika představuje asi 0,5 % světové souše.

Odhady tohoto množství se liší, nejnovější odhady hovoří o 1,2–1,4 milionu tun kovu. To při průměrné kovnatosti rudy 0,2 % činí 600–700 milionů tun rudy, odhady se opět liší. Jeden zdroj uvádí 656 milionů tun rudy, což by zapadlo do našeho odhadu. Za hypotetického předpokladu,

že se během následujících 30 let vytěží desetina této rudy, jednáme o, řekněme, 60 milionech tun. Tedy 2 miliony tun ročně. Pokud by se ruda vozila nezpracovaná z Cínovce, šlo by o neuvěřitelných 80.000 plně naložených kamionů ročně. Už z tohoto čísla je zřejmé, že prodávat cinvalditovou rudu, tak jak bude vytěžená, není možné. Nabízí se tedy výstavba předzpracujícího závodu na magnetickou separaci. Tím se zvýší kovnatost rudy z 0,2 % na přibližně 1,5 %, pro stejné množství vytěžené rudy tedy budeme potřebovat odvézt přibližně osmkrát méně materiálu. Tedy téměř 30 kamionů denně. A to za předpokladu, že těžební práce vystačí minimálně na 150 let. I kdybychom v průběhu našich 30 let chtěli vytěžit pouhé procento materiálu, stále nás čeká úkol vytěžit a zpracovat přes 600 tun materiálu denně a odvézt k dalšímu zpracování 75 tun. Pro srovnání – důl Bílina denně vytěží asi 25.000 tun uhlí.

Z důvodů vysoké surovinové náročnosti hydrometalurgického zpracování (na zpracování jednoho kilogramu rudy je potřeba minimálně 10 kilogramů dalšího materiálu a vyprodukuje se přibližně podobný objem odpadu) není tedy možné dostatečně zásobovat hydrometalurgický závod na Cínovci a je třeba separovanou rudu dostat blíže k infrastruktuře. Nabízí se tedy myšlenka dopravníku, ať už pásového nebo ve formě lanovky, a to z místa separace rudy k nejbližší splavné řece nebo železnici.

Dále se jedná tedy o hydrometalurgické zpracování a výrobu uhličitanu lithného. K tomu bude zapotřebí, podle zvolené metody, buď velké množství kyseliny sírové nebo síranu či oxidu vápenatého. Ty bude také nutno vyrobit a přivést. A konečně pak samotná výroba baterií. ☹

Hraničářské výpravy do okolí města Ústí nad Labem

Petr Karliček

Odborný archivář Státního okresního archivu Děčín, externí pracovník Katedry historie FF UJEP.

Do podzimu 2016 jsem pořádal pro Činoherní studio města Ústí nad Labem vlastivědné výpravy, které vešly do povědomí jako Činoherácké batůžky. Od listopadu 2016 tyto kulturně-historické výlety pořádám pod hlavičkou spolku Hraničář. Kvůli odlišení se nyní nazývají Hraničářské výpravy, avšak jejich zaměření zůstává stejné.

Teritoriálně jsou vymezeny územím okresů Ústí nad Labem, Děčín, Teplice a Litoměřice. Většinou se jedná o méně známé, ale historicky či kulturně významné lokality. Jako archivář mám přístup k mnoha pozoruhodným lokálním historickým pramenům, a tak jsou součástí výprav i krátké přednášky o navštívených místech. Někdy s sebou беру hosty – většinou se jedná o osoby, které mají k navštívenému místu nějaký vztah. Jedná se například o rodáky, současné obyvatele, turisty, trampy, historiky, památkáře, archeology nebo jen nadšence všeho druhu. Výpravy se konají o víkendů a jejich délka je většinou kolem 15 kilometrů. Není to však pravidlem. Na jaře 2015 jsme s někdejší „batůžkem“ ušli přes třicet kilometrů za účasti asi osmdesáti osob. Zlí jazykové pak tvrdili cosi o „pochodu smrti“, ale nebylo tomu tak. Na rozdíl od skutečných „pochodů smrti“ se všichni účastníci dostali včas do svých domovů. Poslední vlak do Ústí nad Labem tehdy ujel pouze organizátorům akce.

Hraničářských výprav se obvykle účastní kolem 20–30 osob a několik psů. Konají se po celý rok a za každého počasí.

Kromě Ústečanů se na ně sjíždějí lidé z Teplic, Děčína, Litoměřic, Varnsdorfu, ale i Prahy nebo dokonce Brna. Stabilně se s námi jezdí „vyřádit“ i přátelé ze sousedního Saska. Zakočení výletů bývá většinou v nějakém stylovém restauračním zařízení poblíž zastávky autobusu nebo stanice vlaku. A jaké se pod Hraničářem konaly výpravy?

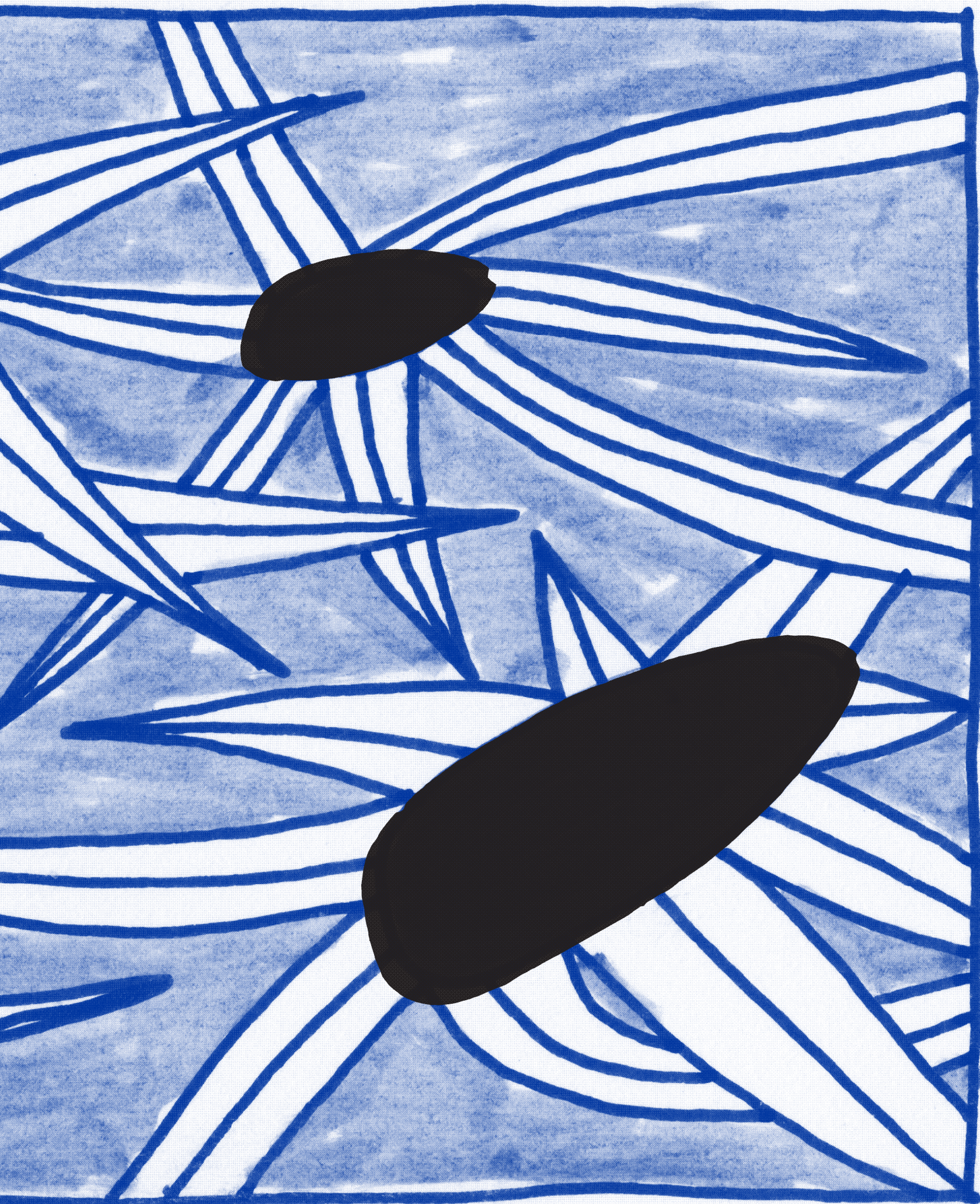
V sobotu 6. listopadu 2016 proběhla výprava do Českého středohoří. Vrcholem této akce byl výstup na Milešovku, prohlídka meteorologické stanice a zasvěcený výklad o okolí z pohledu lesníka a soukromého zemědělce Daniela Pitka. Závěr korunovala inspekce ve velemínské hospůdce U Marešů.

O necelý měsíc později, 3. prosince 2016, jsme v rámci mezinárodního projektu Jak si rozumět a Festivalu Sudety uspořádali výpravu na česko-saské pomezí v Krušných horách. Naším průvodcem byl v tomto případě zapálený turista, bigbiták a vlastivědec Milan Pekky Bouška. Na Špičáku (Sattelberg) také u pozůstatků staré horské restaurace došlo ke krátkodobé instalaci putovní výstavy fotografií Historie v čase, čas v historii.

Dne 25. února 2017 se konala „masopustní výprava“ do Merboltic. Většina účastníků se oděla do více či méně zdařilých masek a mohla se tak podílet na divokém masopustním veselí. Akce to byla natolik divoká, že dokonce odpadl odborný výklad o historii fašanku v Čechách a na Moravě.

Zatím poslední Hraničářská výprava se konala v sobotu 6. května 2017. Jejím cílem bylo tentokrát Šluknovsko. Pěší trasa vedla z Rybníště přes rozhlednu na Jedlové a hrad Tolštejn do železniční stanice Jedlová. Historický výklad se tentokrát zaměřil na historii hradu a osobnost podivuhodného Johanna Josefa Münzberga – zakladatele restaurace na Tolštejně.

A kam budou směřovat další Hraničářské výpravy? V září se podíváme do jednoho zapomenutého kouta děčínského okresu a v říjnu se vydáme do Vitína. Právě zde totiž letos oslavíme desáté výročí zřízení oblíbené naučné stezky po zaniklých obcích pod Bukovou horou. ☺

Galerijní animace a výtvarné dílny v Galerii Hraničář

Pavína Loskotová

Vystudovala obor Učitelství studium výtvarné výchovy pro základní, střední a základní umělecké školy.

Pracuje jako koordinátorka edukačních a doprovodných programů ve Veřejném sále a Galerii Hraničář.

Miloš Makovský

Vystudoval obor Učitelství studium výtvarné výchovy pro základní, střední a základní umělecké školy.

Již třetí výstavní sezónu nabízí Galerie Hraničář (v prostorách Veřejného sálu Hraničář) školním skupinám program s názvem galerijní animace.

Návštěva galerijní animace se školní třídou je často vůbec prvním kontaktem žáka s prostředím galerie výtvarného umění a často i prvním zážitkem spojeným se současným výtvarným uměním.

Galerijní animace rozšiřují a obohacují výuku výtvarné výchovy, ale i dalších předmětů o přímý kontakt s originálem uměleckého díla. Aktivity probíhající během galerijní animace „oživují“ umělecká díla a prostor galerie a propojují teoretické znalosti s praktickou činností. Nejčastěji je umělecké dílo zprostředkováno pomocí zážitku, tvořivé činnosti a diskuse.

Pro první výstavu **Dům módy** ve spolupráci s naším německým partnerem – Muzeem hygieny v Drážďanech (Das Deutsche Hygiene-Museum), jsme navázali vztahy s Katedrou výtvarné kultury PF UJEP.

Studenti a studentky bakalářského a navazujícího magisterského programu připravili pro výstavu sérii galerijních animací pod vedením Mgr. Miloše Makovského. Výstavu tehdy navštívilo asi 320 žáků a studentů z deseti různých škol, především to byli žáci druhého stupně ZŠ a žáci ZUŠ s výtvarným zaměřením.

Další výtvarné animace dvou výstavních sezón **Jazyk a Jak si rozumět?** připravily studentky Katedry výtvarné kultury Veronika Cíhová, Markéta Šrumová a Jana Beracková, které tak získaly zkušenosti pro svou budoucí praxi. Nabídku galerijních animací postupně rozšiřujeme i pro mateřské školy a další věkové skupiny. Rádi bychom si vyzkoušeli i práci se seniory.

Výtvarné dílny mají volnější strukturu, připravujeme je jako doprovodný program k větším akcím jako je Noc muzeí a galerií, Léto na ulici nebo jsou součástí festivalů pořádaných Veřejným sálem Hraničář, například Festivalu ilustrace a komiksu. Výtvarné dílny realizujeme i jako součást doprovodného programu výstav. Úspěšná byla dílna ploškové animace spojená s promítáním vybraných animovaných filmů z Přehlídky filmové animace a současného umění PAF pořádaného v Olomouci. Žáci během dílny vytvořili krátký animovaný film, který prezentují na webových stránkách školy.

Předposlední zářijový víkend, 22.–24., se můžete těšit na výtvarné dílny a tvořivé aktivity pro menší i větší děti, které budou součástí větší akce – Rodinného festivalu.

Česko-německé kulturní jaro v Ústí

Monika Štěpánová

Za tým Česko-německého kulturního jara 2017

Česko-německé kulturní jaro 2017 v Ústí nad Labem mělo celou řadu projektů rozličného charakteru – od slavnostního zahájení a divadelního představení v Severočeském divadle opery a baletu až po intervence a oživení prostoru proluky v ulici Masarykova. Regionální program Kulturního jara oživil nejen instituční vztahy mezi českými a německými kulturními organizacemi, ale pracoval také cíleně s kulturními komunitními uskupeními ve vybraných městech.

Naším partnerem v Ústí nad Labem byl právě Hraničář, který převzal spoluorganizaci workshopu pro studenty, podpořil realizaci proluky v Masarykově ulici a následně pomáhá s jeho zachováním a údržbou. Náš projekt chtěl inspirovat a ukázat, jak málo stačí ve veřejném prostoru pro změnu přístupu: zájem o místa, kolem kterých denně chodíme, kterým pomůže už pouhý úklid, několik laviček a herních prvků pro děti.

Otevřenost, zájem o různá témata, ochota spolupráce a snaha o maximální profesionalitu, se kterými jsme se my, naši berlínští architekti Joanne Pouzenc a Alexander Römer a pražská architektonická kancelář MAK! v Hraničáři setkali, jsou o to překvapivější, že spolupráce probíhala z velké části na dobrovolné bázi. O to více si spolupráce se spolkem Hraničář vážíme a přejeme mu hodně dobrých, inspirativních akcí a příležitostí k setkávání zajímavých lidí. 😊

V Hraničáři se zabydleli architekti

Ve spolupráci s Kulturním jarem a architektonickým studiem MAK! proběhla významná mezinárodní týdenní rezidence, na kterou přijeli studenti a studentky architektury, environmentu, designu a přírodních materiálů. Studenti zpracovali úkol revitalizace a oživení proluky v ulici Masarykova a prostoru vnitrobloku za Veřejným sálem Hraničář. První lokalita se nachází na hlavní třídě města, Masarykově ulici. Jedná se o horní úroveň, která momentálně zeje prázdnotou, protože je hůře přístupná. Čímž se tato obytná část postupem stává uzavřeným ghettem, byť se nachází přímo v centru města. Druhým místem k řešení je velký blok za Hraničářem, ohraničený ulicemi Prokopa Diviše, Masarykovou, Londýnskou a Moskevskou. Jednalo se o ztvárnění průchodu jeho vnitroblokem s návazností na piazzetu před Hraničářem.

Zahraniční studenti Teodora Lungu a Alessandro Nicolo se rozhodli vylepšit velmi specifický prostor před a za Veřejným sálem Hraničář. Pod tímto prostorem se line zatrubněný Klíšský potok, který je obrovským potenciálem pro vytvoření originálního veřejného prostranství. I ostatní potoky v Ústí nad Labem si zaslouží více pozornosti. Mohli bychom se inspirovat nedalekými Drážďany nebo Berlínem, kde jsou právě řeky, vodní kanály a koryta tím nejpříjemnějším místem k trávení volného času ve městě.

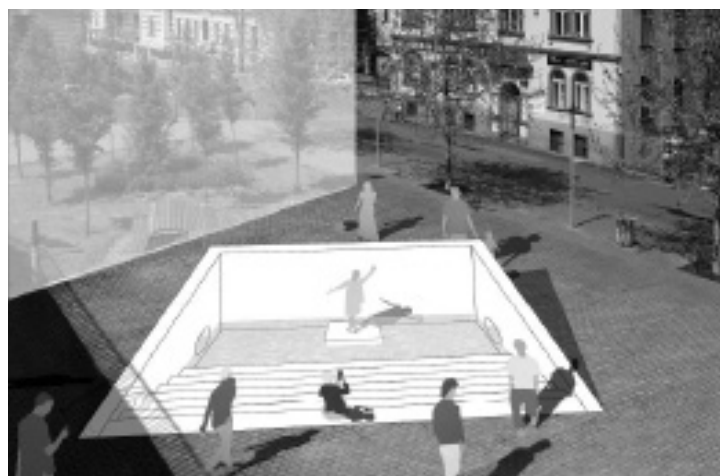
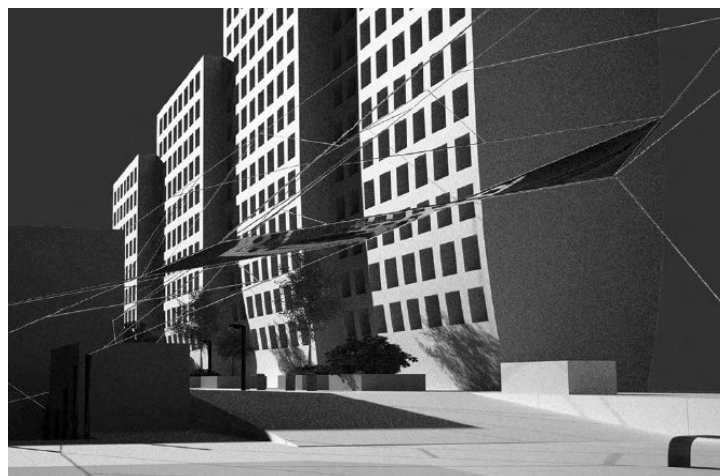
Rezidence v prostoru Media Labu iniciovala tvůrčí i kritické uvažování o nepřívětivých prostorech a ukázala několik možných nápadů na drobné, ale důležité, zásahy do veřejných prostranství v našem městě Ústí nad Labem. 😊

Otakar Chronc, Kateřina Ludvíková, Richard Melíšek, Vítězslav Plavec
projekt *Prostor v jiném světě / Hledání identity*

Teodora Lungu a Alessandro Nicoló
projekt *Hledání identity*

Dominik Otto
projekt *Prostor v jiném světě*

Veronika Palmová, Kateřina Šichanová, Veronika Tilšerová
projekt *Mapa pěší zóny*

Urbanistická koncepce části Ústí – Nové město

Jitka Žambochová

Architektka, věnuje se urbanismu a strategii rozvoje měst.

Zakladatelka motivační platformy ID Ústí.

Lze říci, že v minulém století město identitu vybudovalo a následně byla její velká část vymazána. Jak dnes Ústí nad Labem obstojí v konkurenci ostatních měst? Jak se dostane z krize? Má město co nabídnout?

Ústí se mění

Málokteré české krajské město si prošlo tak bouřlivým vývojem v 19. a 20. století jako Ústí nad Labem. Z dvoutisícového městečka se během pár desítek let stala chemická velmoc na železnici a počet obyvatel raketově rostl. V roce 1945 po skončení druhé světové války je však německá většina odsunuta. Město tak rázem přichází o tři čtvrtiny obyvatel a s tím o většinu své sociální identity i hlavní městský hybatel. Následné dosídlování probíhá jednak spontánně, jednak řízeně – vzpomeňme dohodu se slovenskými Michalovcemi o přesunu východoslovenských Romů do Ústí s cílem rozpuštění slovenských romských osad v 70. letech. Dochází tak k úplnému narušení přirozené kontinuity vývoje města. Město se dnes potýká s problematikou vyloučených lokalit, s chorobným nedostatkem vůle, s občanskou apatií. Stejně tak urbanistická struktura města byla narušena – bombardováním za druhé světové války a následnými demolicemi za dob socialismu.

Jednostranně orientované ekonomické zázemí dnes vyhasíná – chemické podniky jsou v krizi, brání rozvoji města a mnohdy představují bezpečnostní hrozbu. Spolchemie, někdejší symbol a chlouba, je dnes více hrozbou úplného zastavení rozvoje města než čímkoliv jiným. Město i celý region trpí problémy typickými

pro jev deindustrializace. Jednoduše řečeno, jak skomírá starý průmysl, město se dostává do krize, a to jak ekonomické, tak i politické, občanské a sociální.

Jak z toho ven tak, abychom neutekli

Problém deindustrializace a krize s tím spojené nejsou novinkou. Řada bývalých industriálních měst v zahraničí toto krizové období úspěšně překonala či překonává. Lékem jsou především tři věci:

Uvědomit si, co tu máme a co tu budeme mít!

Vždyť už v roce 2030 mají v místě nádraží Západ stavět vysokorychlostní vlaky, díky kterým se cesta do Prahy nebo Drážďan zkrátí na pouhou půl hodinu. To může mít na město neuvěřitelně pozitivní vliv, podobně jako měla konvenční trať v 19. století. Spojení energií nového nádraží a univerzity má obrovský potenciál nastartovat regeneraci zpustlého kusu města kolem Spolchemie, potažmo areál Spolchemie jako takový. Máme jedinečnou (a poslední) šanci na to Ústí připravit v chystaném územním plánu.

Mluvit spolu!

Hlavní aktéři města se spolu musí naučit komunikovat. Politici, rektor, klíčoví podnikatelé, ředitelé podniků, občanská sdružení, organizátoři festivalů, kteří se budou scházet u kulatého stolu a společně se budou snažit vytvořit základní kosturu vize města (toto se daří například v Ostravě).

Konat!

Ve chvíli, kdy se takto podaří definovat jednoduše pochopitelné hlavní cíle, je město mnohem snáz uchopitelné a lépe se mu rozhoduje, protože již zná svoje priority a má vidinu svého budoucího směřování. Dalším stěžejním krokem je vytvoření silných a pragmatických strategií – ekonomické, ekologické, sociální – které řeší „jak na to“ konkrétně. Tyto strategie musí být synergické, jejich energie se musí doplňovat, ne jít jedna proti druhé.

Problém = potenciál

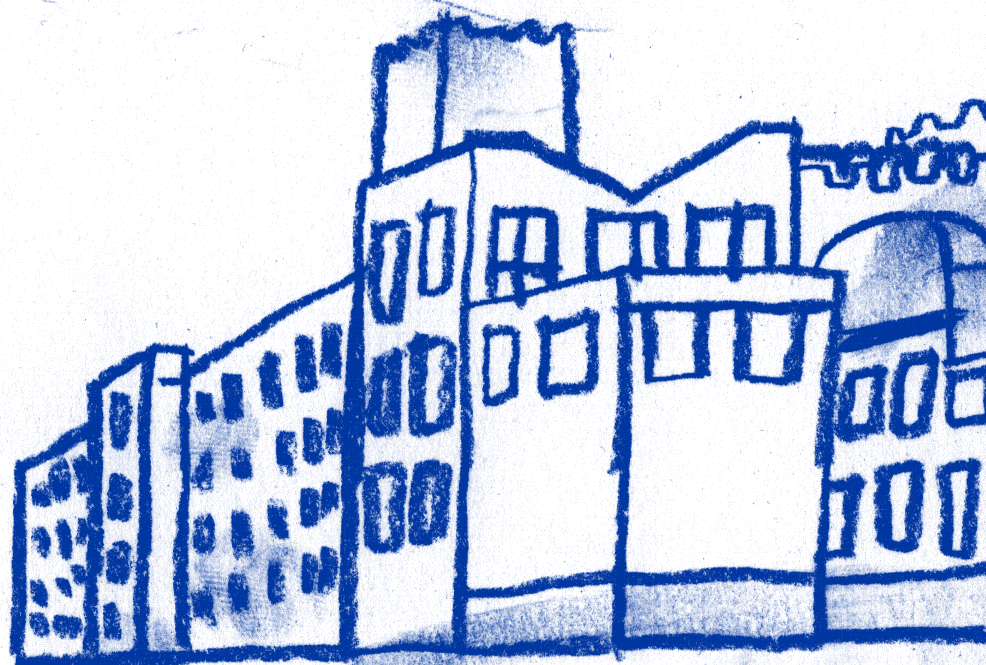
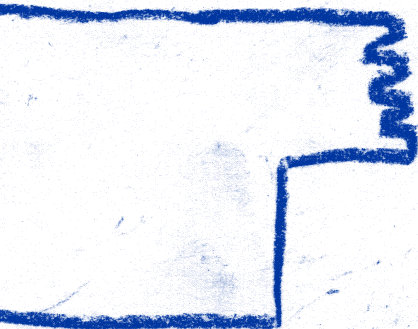
Ústí je specifické tím, že každý jeho velký problém lze vnímat zároveň jako potenciál. Máme mnoho pěkných starých fabrik? Super, pojďme vytvořit politiku a propagaci, která sem naláká kreativní lidi. Nevíme, co s Miladou? Udělejme u ní hudební festival, čímž jí představíme a z vydělaných peněz uspořádáme soutěž na urbanisticko-krajinářské řešení jejího okolí, které nastíní, jak dál. Máme tu mnoho nevyužitých opuštěných ploch – takzvaných brownfieldů? Super, rozhodněme se, co tu chceme a naučme se využívat dotace. Vytvořme podmínky pro investory tak, aby tu chtěli stavět či podnikat. Domluvme se s nimi. Nezametávejme problémy pod koberec a nebudme zbabělí. ☺

OFFCITY

Šárka Zahálková

Zakladatelka a dramaturgyně pardubického spolku Offcity.
Věnuje se kulturní produkci, dramaturgii i volné tvorbě.

V roce 2013, kdy pardubické Automatické mlýny nadobro domlely, založili jsme společně s dalšími lokálními kulturními aktéry iniciativu Mlýny městu! Od té doby se kolem mlýnů, jejichž ústřední část byla vystavena mezi lety 1910 až 1925 dle návrhů architekta Gočára, tu více, tu méně „motáme“. Věříme v jejich potenciál a důležitou roli pro město. Zhruba před rokem a půl Automatické mlýny zakoupil soukromý a především (tak říkajíc) osvícený investor architekt Lukáš Smetana. Máme radost, že jeho vize budoucnosti areálu souzní s našimi; máme radost, že můžeme participovat na konverzi místa do živého kulturního a společenského prostoru. Z Automatických mlýnů se tak letos stalo ústřední téma pro náš malý mezinárodní rezidenční program. Během léta a na podzim tu budeme hostit umělce a architektky s jejich projekty pro Automatické mlýny. Mezi tím vším sbíráme vzpomínky a příběhy spjaté s mlýnským areálem, které plánujeme během podzimu 2017 a jara 2018 přetavit do podoby komunitního divadla, a také mapujeme, odhalujeme, vytipováváme další lokality a témata, které stojí za pozornost. Offcity totiž nejsou jen Automatické mlýny.

JAK SI ROZUMĚT?

Porozumění nespočívá jen ve schopnosti hovořit společným jazykem. Porozumění je především o vzájemném respektu a pochopení odlišností, které jeden vůči druhému máme a které nemusí být na první pohled znát. Snaha rozumět si je v Offcity mým každodenním chlebem. Uvědomuji si to. Neustálou komunikaci s různými jednotlivci i skupinami beru jako nekonečnou výzvu s cílem najít klíč k tomu, jak si rozumět, i když rovněž vím, že jediný takový univerzální klíč neexistuje. Uvědomuji si, že každá situace je unikátní a zaručené, stoprocentně funkční cesty k porozumění neexistují (tedy snad krom toho vědomého respektu). Řešení vnitřních záležitostí a motivace týmu, komunikace s umělci, architektky a jinak tvůrčími osobnostmi, které průběžně zveme, aby na dílčí témata spjatá s veřejným prostorem reagovali spolu s námi, vedli dialog s veřejností, úřady a politiky. Co kus (rozuměj mentální mapa každého jednotlivce) to originál, jinak by to ani nešlo. A tak píši, telefonuji, setkávám se a průběžně při tom sleduji, jaké jsou potřeby nezávislých iniciativ a spolků, jakou formu může nabývat podpora umělců, kurátorů, produkčních a jiných kulturních aktérů, aby svou práci mohli svobodně

a tvůrčím způsobem vykonávat. Rozumět si je fajn, ale samosebou je to často docela dřina. Mezi roky 2012 a 2014 v Pardubicích probíhal proces tvorby kulturní strategie facilitovaný týmem spolku Kvas. V průběhu dvou let se mapovala pardubická kultura a do tvorby strategie bylo zapojeno celé pardubické kulturní podhoubí, spolek Offcity nevyjímaje. V Česku šlo o vůbec první projekt, který se zabýval hloubkovou analýzou kulturního prostředí města. Bez politické podpory a účasti politiků v procesu by to samozřejmě nebylo možné. Vše se zdálo být ideální: participativní a nezávislí odborníky facilitovaný proces za účasti širokého pléna aktérů, nic uspěchaného (dva roky jsou tak akorát). Bohužel plánované předložení dokumentu pardubickým zastupitelům ke schválení přišlo těsně před komunálními volbami, a tak, třebaže nebyl ani jeden politik proti, strategický dokument nebyl pro nemožnost usnášeníschopnosti schválen. Pesimistický konec? Ne úplně. Ač strategie pro pardubickou kulturu nebyla přijata jako politicky závazný dokument, participativní proces mapování, setkávání a společné diskuse místnímu kulturnímu prostoru beze sporu pomohl. Kulturní aktéři, úředníci, politici se vzájemně dozvěděli o své existenci, o problémech, které řeší, o tématech, kterým se věnují, začali si (aspoň částečně) rozumět. ☺

Kari a gentrifikácia

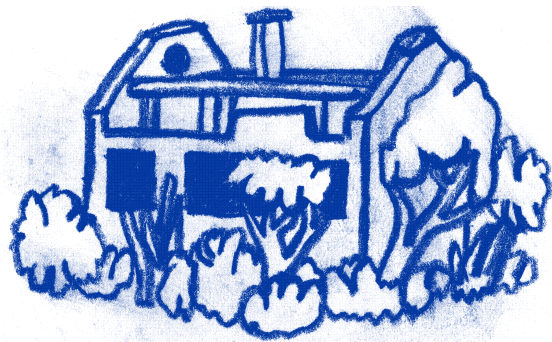
Ivana Rumanová

Vystudovala na parížskej Sorbonne obor Kulturné projekty vo verejnom priestore.

Je slovenská kultúrna antropoložka a v súčasnosti pôsobí ako kurátorka Novej synagogy v Žiline.

12. mája 2017 sme v slovenskej Žiline otvorili Novú synagógu. Po šiestich rokoch rekonštrukcie teda v týchto dňoch intenzívne uvažujeme o tom, aký typ priestoru vlastne otvárame v 80 tisícovom meste. Čítame, keď stíhame pomedzi vysávanie a utieranie stavebného prachu. Postupne zisťujeme, že načítané teórie inštitucionálnej kritiky nie celkom priliehajú ku kontextu kultúrnej periférie. Sú natoľko štruktúrované tým, kde vznikli, že ak ich priložíme ku kontúram Žiliny, vychádzajú nám prapodivné formácie.

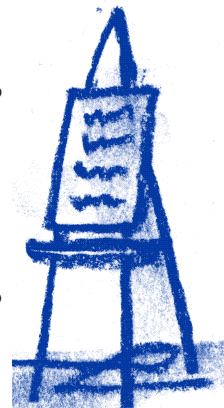
Inštitucionálna kritika už nejaký čas velí rozpúšťať a otvárať: rozpúšťať klasické mocenské a výstavné štruktúry, otvárať diela rozporuplným interpretáciám a zároveň otvárať priestor umeleckých inštitúcií interdisciplinárnym, nie nutne umeleckým aktivitám. Nie a nie sa však zbaviť podozrenia, že toto rozpúšťanie je oslobodzujúce a cool, len ak je tu na úvod nejaká mocenská pozícia, ktorú je možné rozpustiť. Kulinársky príklad: Umelec Rirkrit Tiravanija varil kari už asi po všetkých svetových galériách, ktoré sa prihlásili k vzťahovej estetike Nicolasa Bourriaud. V megalomanskej inštitúcii typu Palais de Tokyo tak môže ako vedľajší produkt varenia kari vzniknúť celý nový esteticko-filozofický smer, ktorý hlása obnovu vzťahov medzi ľuďmi a dopĺňanie programu galérií a múzeí nízkymi alebo každodennými činnosťami. Toto gesto sa proklamuje ako voľnomyšlienkové, veľkorysé, sebareflexívne. Nižako však nenarušuje úvodnú mocenskú hierarchiu – Prestížne svetové inštitúcie sa sebaoslavne skláňajú k nízkym artefaktom, aktivitám, fenoménom, ako k potenciálnym zdrojom inšpirácie, či materiálu a tiež ako k marketingovej stratégii, ktorou možno osloviť nové publiká. No zostávajú pevne usadené vo svojich pozíciách, čo je zároveň zdrojom určitého momentu transgresie vysoké-nízke.

Varenie kari či čohokoľvek iného v Novej synagóge tento transgresívny prvok neobsahuje, skôr by bol výrazom nutnosti, hladu, alebo snahy zaplniť program aktivitou, ktorá veľa nestojí. To samo o sebe nie je problém, ale ak sa vzťahová estetika snaží o nastolenie nového typu vzťahov medzi umeleckým dielom, divákmi a inštitúciou, recyklovanie každodenných nízkych činností sa tu akosi míňa účinkom. V galérii varíme, keď to potrebujeme a svoje kancelárie tu nezriaďujeme a nepriznávame pred divákmi z konceptuálnych dôvodov, ale preto, že inú možnosť nemáme. V tomto zmysle by celkom novou a tran-

sgresívnu skúsenosťou na periférii bol naopak kontakt s vysokým umením, ktorého poistné sumy niekoľkonásobne prekročujú ročné rozpočty miestnych inštitúcií. S týmto princípom pracoval napríklad Thomas Hirschhorn v projekte Musée Précaire Albinet (2004), keď na parížskom predmestí vytvoril dočasné múzeum súčasného umenia zo svojich obľúbených trashových materiálov a v ňom vystavil originály diel umelcov 20. storočia ako Marcel Duchamp, Kazimir Malevič, Piet Mondrian, Andy Warhol, Salvador Dalí, Joseph Beuys, Le Corbusier, Fernand Léger. Kustodmi, dozorcami a inštalujúcimi výstavy boli pri tom obyvatelia predmestia Aubervilliers, ktorí sa tak s originálnymi umeleckými dielami dostali do doslovného, fyzického kontaktu. A tiež do vzťahu zodpovednosti za diela vyčíslené v miliónových hodnotách. Podmienky poistenia projektu Hirschhorn nezverejnil.

Periféria predstavuje pre umelecké inštitúcie významný zdroj v ešte ďalšom zmysle: Ako zdroj materiálu pre kritické projekty. Postup je obdobný ako pri nerastných surovinách: Kritika sa vyťažuje na periférii, ale spracuje a skonsumuje sa v umeleckých inštitúciách alebo na svetových bienále v centrách. Holandský umelec Renzo Martens rozvíja od roku 2012 projekt Institute for Human Activities, v ktorom sa pokúša gentrifikovať dažďový prales a bývalé plantáže v Kongu pomocou umeleckej inštitúcie, ktorú sám založil. Uprostred dažďového pralesa organizuje prednášky, výstavy, workshopy umelcov a teoretikov z Konga, Európy aj USA a snaží sa tu vybudovať kreatívnu triedu, ktorá by mohla profitovať z podmienok umeleckej prevádzky priamo na mieste. Institute for Human Activities nadväzuje na predchádzajúci Martensov projekt Enjoy Poverty (2008), v ktorom sa pokúšal obyvateľov Konga naučiť, ako kapitalizovať svoju vlastnú chudobu formou fotografií pre západné médiá. Martensove utopické projekty sú výnimočné v tom, že k obyvateľom Konga nepristupujú z nejakej mesačskej pozície garantovanej nepoškrvneným statusom umenia. Nedištancujú sa od gentrifikácie, či kapitalizácie chudoby. Naopak, priznávajú, že umenie má priamy podiel na produkcii globálnych nerovností. Martens však nekončí pri tom, že tieto princípy kriticky pomenuje, ale snaží sa ich transformovať na nástroje emancipácie priamo v Kongu.

To ukazuje istú osviežujúcu možnosť pre umelecké inštitúcie na periférii. Namiesto pozície transcendentných poučovateľov, alebo pozície poskytovateľov atrakcií, nie tak vzdialených od marketingových stratégií nákupných centier, je tu ešte možnosť priznať si, že umenie nie je od zvyšku sveta oddelené žiadnou nedefinovateľnou zázračnou škrupinou. To však nemusí viesť k imitácii každodenných činností v umeleckých inštitúciách, ako skôr k uvedomeniu si, že umelecké inštitúcie zdieľajú so svojim kontextom, aj tým kritizovaným, pomerne dosť: Prekarizáciu práce formou krátkodobých, dočasných kontraktov, slabé ohodnotenie práce, neschopnosť oddeliť prácu od osobného života, podiel na ekonómii pozornosti a zážitkovej ekonómii. Čelenie týmto faktorom by mohlo vytvoriť veľmi prirodzený základ pre „bytie spolu“, či už sa nakoniec budeme pokúšať tieto podmienky zmeniť, alebo zvrtnúť na nástroj rezistencie. ☹

Budoucnost závisí na tom, kam až dohlédneme

Terezie Lokšová

(Nejen) urbánní socioložka, členka Kolektivu imaginace.

Náš život zásadně ovlivňuje prostředí, ve kterém žijeme. Prostředí v tom nejširším slova smyslu – od pracovních míst, kvality ovzduší, atmosféry, (ne)důvěry až třeba po vyhlídky do budoucna.

A často se s takovými tématy zachází tak, že otázky kladou odborníci, také si na ně odpovídají, a politici pak schvalují či regulují. Dá se říci, že tak to zkrátka chodí. Dobře. Je ale přínosné si uvědomit, proč to tak bývá a co to znamená. Politika není jen synonymem pro zastupitelskou demokracii. Není to ani sprosté slovo. Naopak, jsou to strategie, volby, priority a rozhodování. Často však skryté: jednostranný důraz například na ekonomické či technické aspekty budí dojem, že to ani nemohlo být jinak.

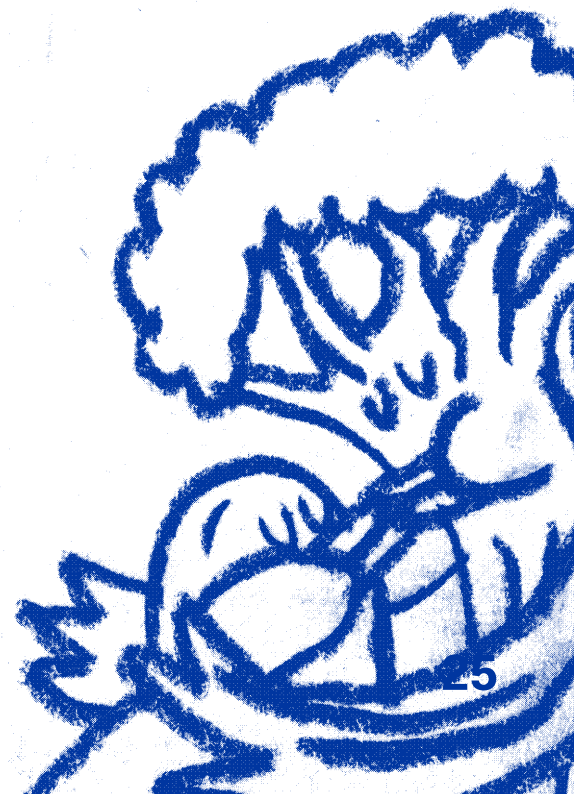
Dobře to jde vidět na projektu těžby lithia na Cínovci – jeho realizace bude mít na region významný dopad. Jako by však šlo především o ekonomický a technologický problém (výtěžnosti, efektivity, logistiky). Takové zacházení však jen utužuje poptávku po technologickém řešení a zastírá nejrůznější dilemata a souvislosti, která se těžby nerostné suroviny týkají. A pokud se problém omezuje na to kde, kolik a jak, pak zde s nenápadnou samozřejmostí nezůstává nic, k čemu by mohli smysluplně přispět lidé, jichž se rozhodnutí bude dotýkat.

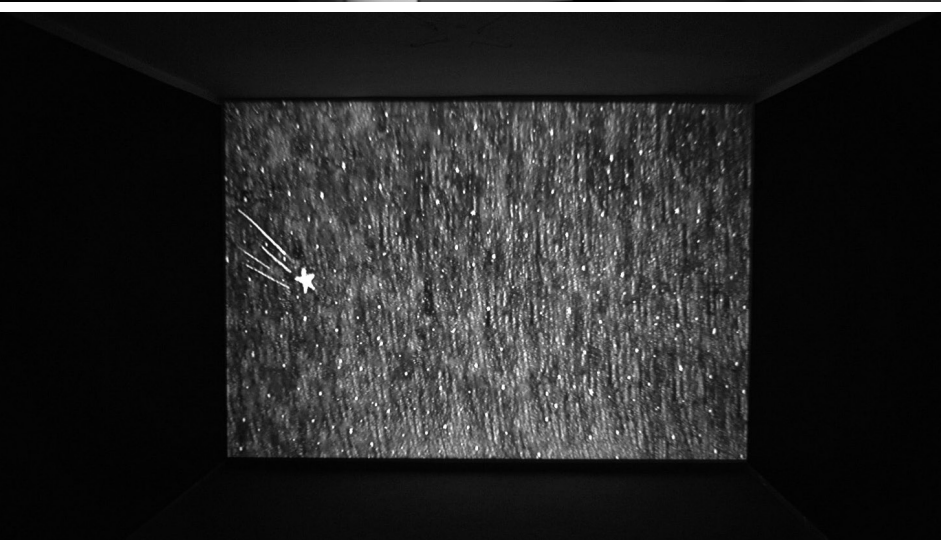
Jako by šlo jen o to, zda těžit či netěžit. V situaci, kdy se těžba jeví jako ta racionální možnost, protože je za jistých podmínek ekonomicky výhodnou. Síla tohoto „dilematu“ je v jeho přesvědčivosti – zdá se totiž jako jediné možné.

Redukování otázek celospolečenského významu na technologická a ekonomická řešení znamená riziko, že se zapomene na důležité souvislosti a důsledky. Veřejnost, která by na ně mohla upozorňovat, zde nemá prostor. Na různých akcích odborníci nezděrně jednosměrně informují návštěvníky o technologických aspektech těžby. To jde často ruku v ruce s technooptimistickým přesvědčením, že nesouhlas je jen nedostatkem informací. Pokud se něco lidem vysvětlí, udělají si „širší obrázek“, pochopí, a také uznají, že je to rozumné. To jen podporuje expertní hledisko, pro které je spousta okolností (nutně) nepodstatná. Čím je vůči výtěžnosti třeba kvalita života? Příliš nesouměřitelná a nepostižitelná otázka. A laici tak zůstávají vůči odborníkům často v nevýhodě.

„Širší obrázek“, ve kterém nezapadnou důležité dopady na naše prostředí a volby týkající se naší budoucnosti, se však máme větší šanci dobírat spíše tehdy, pokud úzkým technologickým a ekonomickým kritériím nedovolíme převládnout či vyloučit vše ostatní. Samozřejmě je nechci smést ze stolu. Ani nemůžu kritizovat odborníky za to, že jsou ve své odbornosti. Spíše připomínám, že tohle všechno nestačí. Ukazuji k nelehkým snahám dělat k naší budoucnosti věc veřejnou a k hledání cest, jak se spolupodílet na jejím utváření. Je zde toho

v sázce tolik, zdánlivě samozřejmá řešení jsou krátkozraká a jednoduché návody bohužel neexistují. Přesto nám pochopení toho, jak rámování funguje, otevírá možnost nenechat budoucnost jen v rukou specialistů na technologie, ekonomů a politiků. Je podstatné vytrvale vnášet do hry další důležité aspekty, kritéria a měřítka. A nenechávat se odbývat, že jsou irelevantní (reakce by měla znít: vůči čemu?). Ona těžba lithia není daň, u které je potřeba jen vyřešit pár technických věcí a povolení. Naopak, budoucnost ústeckého kraje může vypadat třeba i jinak – je však nezbytné se na tom, co je důležité, snažit společně domlouvat. I když je to náročný, nejistý a konfliktní podnik. ☺

Signály ze známa

Matěj Forejt

Student oboru Teorie a dějiny moderního a současného umění.

Dramaturg a lektor v Národním filmovém archivu, přispívá k rozvoji českého audiovizuálního průmyslu a filmové kultury.

Intervence studentů ateliéru filmové a televizní grafiky VŠUP se pohybuje na hranici animovaného filmu, pohyblivého obrazu a light designu. Jednotliví autoři přistupují z různých perspektiv k tématu (ne)komunikace a jejího volného plynutí či naopak násilného omezování, přičemž silné impulsy pro ně při tvorbě představovalo samotné město Ústí nad Labem se svou česko-německou minulostí i specifickou polohou na důležitých mezinárodních spojnicích a řeka Labe, jejíž volné plynutí je po dlouhá desetiletí regulováno Masarykovými zdymadly.

Výsledná site-specific instalace je tvořena dvěma protichůdnými liniemi. Uvnitř galerie jsou v autorských pohyblivých obrazech reflektovány impulsy, pomyslně proudící z vnějšího světa. Každý z autorů však svou výpověď dělí do několika částí, jež se vzájemně mísí s ostatními, což ve spojení s členitým výstavním

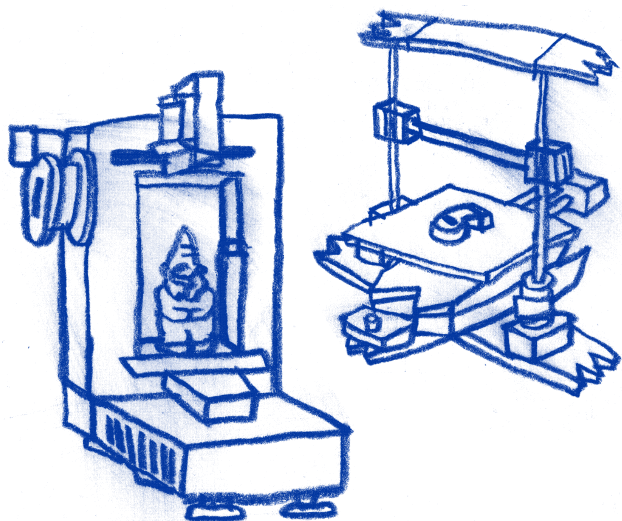
prostorem divákovi záměrně zamezuje kteroukoli z částí vnímat a pochopit v naprosté celistvosti a jednoznačně se s ní ztotožnit. Divák je naopak nucen volit si své vlastní úhly pohledu, uvědomovat si jejich omezenost a teprve na základě této zkušenosti dojít ke svému vlastnímu stanovisku. Z galerijního prostoru směrem ven pak směřuje druhá část instalace. Oknem střešního vikýře jsou po setmění z nitra galerie do vnějšího světa vysílány světelné signály, které mají svého pozorovatele symbolicky vybízet k reakci, k navázání či obnovení kontaktu, a to i třeba s místem, které dříve důvěrně znal, ale nyní se zdá být příliš vzdálené. ☹️

O městech a lidech

MakersPoint, Ústí nad Labem

Nabízíme veřejně dostupnou dílnu se sdílenými stroji jako jsou 3D tiskárny, CO₂ laser nebo frézy. V rámci realizovaných aktivit se snažíme o propojení a aplikaci znalostí a zkušeností z různých sektorů. Dáváme příležitost kutilům, studentům, akademickým pracovníkům i odborníkům z praxe podílet se na zajímavých projektech.

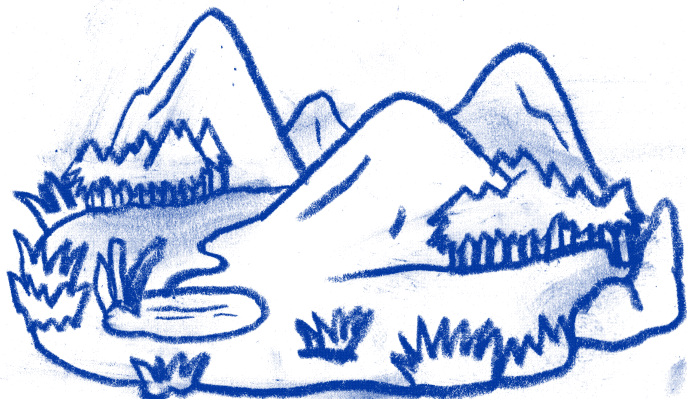
www.makerspoint.cz

Hotel Sudety, Chomutov

Vítejte v Chomutově. Severozápad Čech je zatím neobjevený turistický ráj. Tolik kontrastů na jednom místě budete široko daleko těžko hledat. Vydejte se s našimi průvodci krajinou divokých hor, uhelných dolů, elektráren, historické i socialistické architektury. Šance, že vás Severozápad navždy okouzlí, je více než vysoká. V prostoru hotelu vzniká kulturní centrum a knihovna s publikacemi současných autorů, žijících zde, v Sudetech.

www.hotelsudety.cz

Živé Teplice, Teplice

Spolek SAYFY z. s. vznikl v roce 2011 za účelem pořádání sportovních a kulturních akcí v Teplickém okrese. Spolek pořádá cyklistický závod SAYFYHO Memorial, sousedskou slavnost Živé Teplice, úklidy přírody, výstavy a projekce dokumentárních filmů. Cílem sousedské slavnosti Živé Teplice je přetvářet městský prostor v místo kulturního a společenského života, v místo pro setkávání a rozvíjení sousedských vztahů.

www.zive-teplice.webnode.cz

OFFCITY, Pardubice

Jsme skupinou přátel: architektů, umělců, teoretiků i praktiků, jsme spolkem, dlouhodobým projektem i otevřenou platformou. To, co máme společného, je zájem o město, jeho veřejný prostor, architekturu, umění i komunitu. V roce 2013, kdy pardubické Automatické mlýny nadobro domlely, založili jsme společně s dalšími lokálními kulturními aktéry iniciativu Mlýny městu!

www.offcity.cz

SNAIPR, Ústí nad Labem

Skupina nezávislých architektů a inženýrů pro rozvoj města Ústí nad Labem. Jsme platforma pro transparentní a odbornou komunikaci místní odborné veřejnosti se zástupci města Ústí nad Labem, představující politické vedení, zodpovědné úředníky i veřejnost.

Střekovské matky z. s., Ústí nad Labem

Chceme probudit ospalý Střekov k životu. Oživovat veřejná prostranství. Zajímat se o to, co nás obklopuje. Pořádáme různorodé akce, jejichž smyslem je společně se potkávat, společně něco tvořit, společně oživovat místa, která máme rády a kde rády trávíme čas.

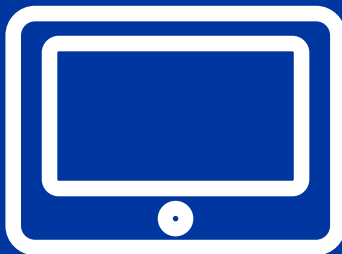
Zveme Vás na Střekovský bleší trh 10. září v parku TGM na Střekově u Činoherního studia a na akci Zažít Střekov jinak 23. září Kacislava@centrum.cz

Prázdné domy

Vytváříme databázi prázdných a chátrajících domů, plníme archiv fotografií, historií, příběhů a lokalizací domů, jenž možná brzy zmizí napořád. Vždy hledáme příčinu stavu domu, snažíme se komunikovat s vlastníky a upozorňovat je na nezabezpečené objekty. Bojujeme proti účelovému chátrání budov.

www.prazdnedomy.cz

Média

Lukáš Pokorný

Pracuje na volné noze v oblasti online marketingu a je jedním ze zakladatelů uskupení Digitální architekti. Mimo to šéfredakторuje dvěma webům, tvoří vlastní texty a rád se přehrabuje v datech.

Žijeme v úžasné době. Svým způsobem. Informace, zdroje, služby i lidi jsou nám díky digitálním médiím k dispozici 24/7 a téměř odkudkoliv na světě. Od hovoru s kamarádem z Japonska nás dělí jen dvě kliknutí, od zjištění potřebné informace jen jeden dotaz do vyhledávače.

Internet se už od svého vzniku snaží propojovat. Je proto zvláštní, že se podle mnoha průzkumů cítí čím dál víc lidí osaměle. Online svět zasahuje do našeho života stále víc a není proto divu, že v nás může zanechávat určitou rozpolcenost. Jenže ono to už zašlo mnohem dál. V současné době mluvíme o úzkostech, depresích, izolaci, závislosti, sociálních bublinách a mnoha jiných nepříliš pozitivních termínech, které se s digitálními médii pojí. Je dnes proto více než nutné hledat způsoby, jak si rozumět. Jak využít kladný potenciál těchto technologií a sociálních sítí k vzájemné komunikaci a sdílení. Stále se bavíme jen o určitém nástroji. My sami určujeme, jak ho budeme využívat. Nebo jestli se využívat necháme.

Když je slovo málo

Naše kamarády máme dnes k dispozici prakticky neustále. Pokud se tedy bavíme o online komunikaci. To je na jednu stranu skvělé. Můžeme rychle předat důležité informace nebo třeba koordinovat práci na dálku. Problém ale nastává ve chvíli, kdy nám začne virtuální komunikace nahrazovat tu reálnou. Když odmítneme schůzku s kamarádem a raději si píšeme doma s několika přáteli najednou. Problémů je tu hned několik. Zaprvé podle profesora psychologie na UCLA Alberta Mehrabiana se lidská komunikace skládá pouze ze 7 % ze slov, 38 % z intonace a 55 % z řeči těla. Psaná (online) komunikace je jen slabou náhražkou té reálné a může vést ke špatnému porozumění, ať už věcnému nebo emočnímu. Nemůžeme proto vyčítat lidem, že nám nerozumí, když si s nimi pouze píšeme.

Dalším problémem je umělost virtuální komunikace, která nás izoluje. Je pohodlnější si s někým psát přes chatovací okýnko. Když nás nebaví, tak ho prostě vypneme. Můžeme se bavit s více lidmi najednou, poslouchat při tom písničky nebo si pustit film. Tohle v reálném životě nejde. Tam se opravdu musíme soustředit na to, co druhý říká, nějakým způsobem se s ním propojit. Budujeme tím opravdovou vzájemnost a vztahy. Bohužel trendy online komunikace spíše prosakují do reálného života a ne naopak. Určitě to znáte: Jste s někým na kafi, ale on pořád někomu odepisuje a kontroluje telefon. Máte pak pocit, že pro druhého nejste dost důležití a ono propojení mizí. Online komunikace je fajn způsob šíření informací a udržování vztahů na dálku. Nikdy by ale neměla nahrazovat tu reálnou. Nenechme se připravit o opravdové vztahy a propojení se svými přáteli ve prospěch těch virtuálních.

Když na pravdě nezáleží

S příchodem Internetu se změnila spousta věcí. Ta nejdůležitější je ale nejspíš distribuce informací. Zatímco dříve bylo jasné určené, kdo jsou distributoři obsahu a kdo konzumenti, ať už se bavíme o knihách, novinách, rádiu nebo televizi, na Internetu můžou být distributoři všichni. Což může opět na jednu stranu znamenat plus. Třeba ve smyslu, že máme informace z první ruky od lidí z druhého konce světa. Na stranu druhou to ale vede k situaci, kdy své názory může sdílet každý. Jakkoliv nepodložené, jakkoliv nesmyslné, jakkoliv radikální. A to už je nebezpečné. Obzvlášť, když nikdo za ty názory není veden k odpovědnosti. Za všechno, co vypustíme do světa Internetu, jsme odpovědní. Může to ovlivnit nás, může to ovlivnit další lidi.

Sociální sítě jsou budovány ve prospěch extrémů. Tedy extrémní názory se šíří sociálními sítěmi mnohem rychleji, než ty uvážlivé. Je jedno jestli sbírají souhlas nebo kritiku, každá reakce jen zvyšuje jejich dosah. Jenže sociální sítě se nás nesnaží vzdělat, předat nám objektivní skutečnost. Jejich jediným cílem je – udržet si nás. Zabavit nás. Je to kamarád, který se nám neustále snaží zalíbit. Takový kamarád nám nikdy neřekne objektivní pravdu, která by nás naštvála nebo se kterou bychom nesouhlasili.

To nás ale nikam neposouvá. Jen nás to utvrzuje v našich názorech a my pak tvoříme sociální bubliny. Malé světy plné lidí, kteří jsou naprosto přesvědčeni o své pravdě, až už vůbec nechápou, jak někdo může mít pravdu jinou. Každá taková sociální bublina vzniká jen proto, že je dokola zásobená obsahem, který odpovídá jejím názorům. O to už se starají algoritmy vyhledávačů a sociálních sítí. Vše k naší maximální spokojenosti. Je proto nutné, abychom se neustále snažili tyto bubliny rozbít. Dohledávat si argumenty protistrany a zkusit si udělat celkový obrázek. Protože nikdo z nás nikdy nebude mít úplnou pravdu.

Závěrem

Internet a digitální média vstoupili do našich životů tak rychle a s takovou intenzitou, že jsme si ještě sami nestačili udělat jasno, jaký k nim máme zaujmout postoj. Můžeme využít jejich kladné stránky, ale můžeme si nechat deformovat názory i životy. Kontroverzních témat spojených s digitálními médii je ještě mraky. Já vybral jen pár těch nejdůležitějších, nad kterými se může většina z nás rovnou zamyslet a třeba i něco ve svém životě změnit. Využívejme digitální média odpovědně. Propojujme lidi, sdílejme podložené informace a třeba jednou vyřešíme i otázku: **Jak si rozumět?** ☺

Hraničářská galerijní a muzejní noc

Martina Johnová

Kurátorka Galerie Hraničář se zaměřením na současné výtvarné umění.

Fenomén galerijních a muzejních nocí je ve větších evropských městech již řadu let zaběhlou tradicí. Skvěle se totiž hodí k prezentacím kulturního dědictví a to velmi atraktivním způsobem. Muzea a galerie nabízejí nočním návštěvníkům kromě prohlídek svých stálých expozic a výstav i řadu doprovodných a kulturních programů. Na jednu noc se tak stávají místy mimořádných a nečekaných zážitků a setkávání.

V Ústí nad Labem proběhla Galerijní a muzejní noc společně s Nocí kostelů, takže návštěvníci mohli po celém městě navštívit mnoho míst s připraveným programem nebo prohlídkou. Neopakovatelným zážitkem pro návštěvníky Hraničáře se stalo představení Moving Orchestra pražského sdružení CreWcollective pod záštitou festivalu Tanec Praha. Netradiční procházka po piazzetě a v prostorách Galerie Hraničář nabídla divákům různé hudebně-taneční situace. Krátká představení v různých formacích se volně přemisťovala a přeskupovala, inspirací se stával prostor a jeho atmosféra. I v roce 2018 se můžete těšit na Hraničářskou galerijní a muzejní noc. ☺

Sleepover Night

Martin Marek

Multimediální umělec, hudební a zvukový experimentátor.

V současné době své dovednosti zúročuje v kolektivu Veřejného sálu Hraničář.

Prospat hudební koncert se vám může podařit, jestliže jste na něj dorazili již značně vyčerpaní nebo jste se jen netrefili do vašeho žánrového pole. Tak či onak, nebude to zrovna ohromující zážitek, krom toho, že jste se trochu prospali. Existuje však koncertní formát, který můžete vyloženě prospat. A nebo také ne, to už záleží na vás.

Sleepover Night má kořeny v Kalifornii 80. let minulého století. Tehdy začal Robert Rich, jedna z největších legend ambientního žánru, pořádat takzvané „sleeping concerts“ – několikahodinové koncerty, které probíhaly od půlnoci do svítání. Hrůzka ležících posluchačů při nich snila, usínala a zase se probouzela. V Česku byl první celonoční koncert v produkci Radia Wave a Genot Centre představen v roce 2015 pod názvem Silent Night. Akce se stala oblíbenou a do dnešního dne má za sebou kulatou desítku.

A také Hraničář má zájem o neotřelé koncertní formáty. Premiérová Sleepover Night v sálu Hraničáře proběhla v loňském květnu za účasti kosmického dua Space Love a nevyčerpatelné Ivy Pola, jejíž improvizované zvukové krajiny odrážely náladu posluchačů v sálu. Nedávné pokračování proběhlo v rámci Hraničářské galerijní noci a návštěvníkům nabídlo širší škálu interpretů a tedy i zážitků. Pětice interpretů a jedno dvoučlenné hudební těleso rozechvěli mimo prostor sálu také přízemní foyer, kde se konala závěrečná snídaneň všech účastníků.

Úvodní půlnoční jiskřivý set Terezy Haspeklové aka Cici XiHu pozvolna aklimatizoval posluchače k pronikavé ambientní skladbě modulovaných cimbálových nahrávek v produkci Poliny Khatsenko aka mudaki, běloruské zvukové umělkyně. Následující částečně improvizovaný set elektronických syntezátorů ruského producenta Vlase Presnetsova aka Blear Moon pohltit posluchače do mrazivých dálek neznáma. Návrat do reality učinil multimediální umělec Martin Marek aka emko zvukovými kolážemi pořízených nahrávek vodního živlu. Hlubinami snových světů proplouvala Iva Zochová aka Obi Van Kenobi společně se zpívajícími kosatkami a přicházející ráno ohlásily flétnistky Anna Vávrová a Regina Krchňáková s barokními variacemi, které společnou snídani projasnily.

Sleepover Night není jen o tom, jak si užít koncert jinak – je to i způsob, jak může být hudba s vědomím propojena na jiné úrovni. Znovu se o tom budete moct přesvědčit již na podzim.

☺

PODZIM 2017 V HRANIČÁŘI

Babí léto na ulici

5.–8. 9.

Hraničář otevírá novou sezónu tam, kde ji ukončil – na ulici! Poslední záchvěvy léta prožijte venku s námi, s koncerty, letním kinem, tančírnu, dětskou dílnou, workshopy guerilla gardeningu a samozřejmě v klidu venkovní kavárny.

Rodinný festival

22.–24. 9.

Tři dny plné zábavy pro celou rodinu. Těšit se můžete na krásné taneční představení Svět z papíru, interaktivní hudební performance z produkce La škola, workshop s historickou filmovou technikou, který přiveze Free Cinema, výtvarné dílny a mnoho dalšího.

Veřejná diskuze na téma Lithium

5. 10.

Jak ovlivní těžba lithia život na Ústecku? Zveme Vás do Veřejného sálu Hraničář na odbornou diskusi s tematikou o projektu těžby lithia na Cínovci – jeho realizace bude mít na region významný dopad.

Stud – zahájení sezóny

10. 10.

Zahájení již čtvrté výstavní sezóny v Galerii Hraničář a doprovodného programu na téma Stud ve spolupráci s Muzeem hygieny v Drážďanech.

Festival ilustrace a komiksu

17.–19. 11.

Festival lidí, co kreslí tužkou, uhlem, fixama nebo jinak na papír a do kompu, pak z toho dělají knížky, komiksy, ziny nebo dělají úplně něco jiného. Svěrázní a významní autoři z oblasti současné české i německé ilustrátorské scény a komiksové tvorby představí svá díla formou výstavy, prezentace a originálních workshopů.

PechaKucha Night

6. 12.

Pecha Kucha Night je zábavný večer plný výjimečných příležitostí pro setkání architektů, grafiků, umělců, tanečníků, vědců, doktorů, prostě kohokoli, kdo obohatí diváky o zkušenosti a informace o novinkách ve svém oboru.

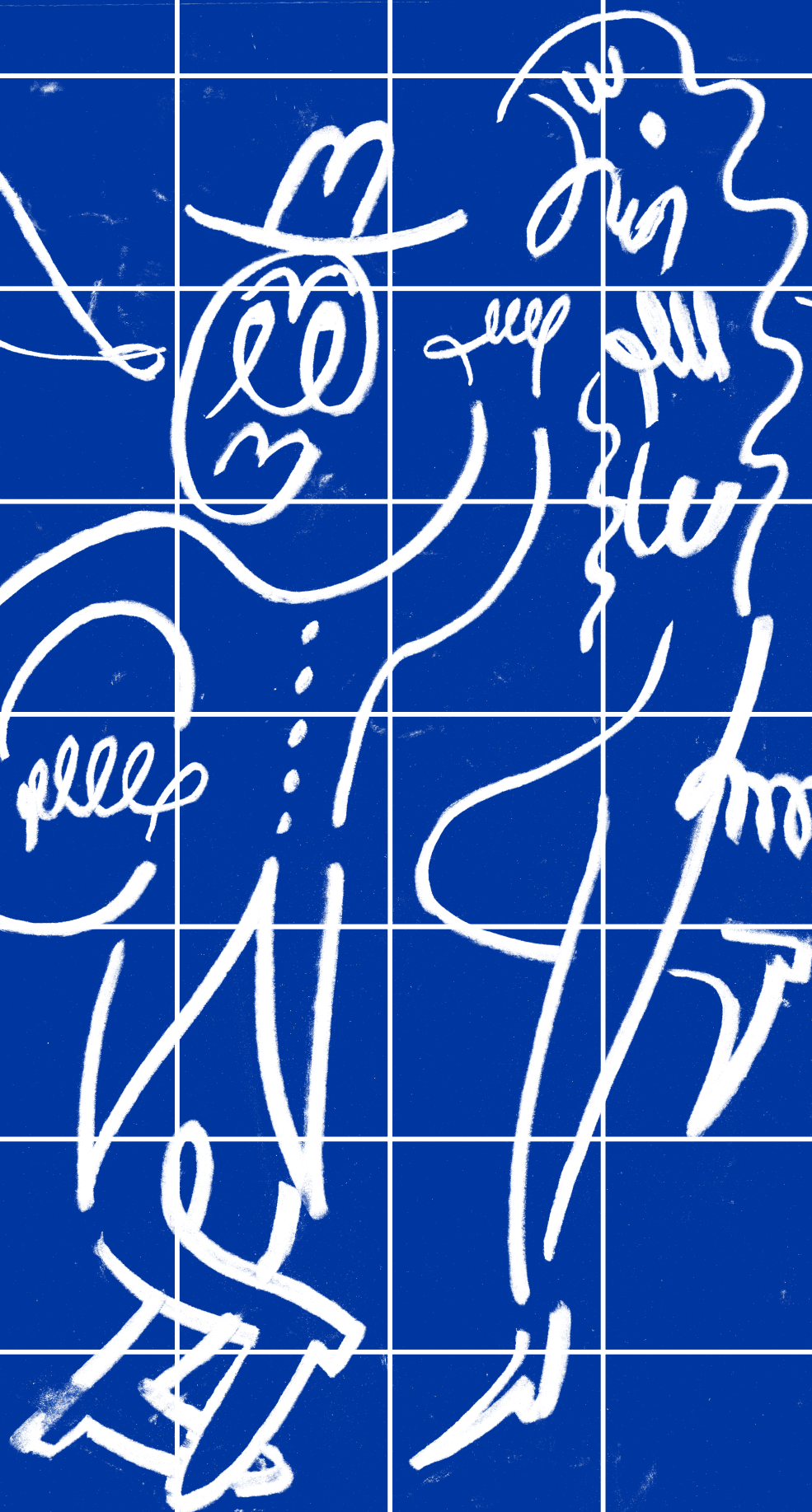
Benefiční koncert Bateau

14. 12.

Bateau prostřednictvím individuálního, skupinového či rodinného poradenství a sociálně terapeutických činností pomáhá zlepšit sociální situaci dítěte a ostatních členů rodiny, dopomoci zlepšit jejich kvalitu života, či alespoň zamezit prohlubování kritické sociální situace nebo náročné životní situace.

Denní kavárna / Večerní bar:

C A F Ě
– V E
F O Y E R

HRANIČÁŘ

Jak si rozumět?
půlroční tematický časopis Hraničář

Vydává / Veřejný sál Hraničář a Galerie Hraničář
Redakční rada / Martina Johnová, Pavlína Loskotová,
Martin Marek, Lukáš Pokorný, Aleš Loziak, Tomáš Petermann
Grafická úprava a sazba / Aleks Hue
Ilustrace / Magdaléna Gurská
Fotografie / Tomáš Lumpe
Autorský plakát / Aleks Hue a Magdaléna Gurská

Tisk / Profi-tisk group s. r. o.
Náklad / 1.000 ks
Časopis je volně k rozebrání.

Kontakt / galerie@hranicar-usti.cz
www.hranicar-usti.cz/medialab
press@hranicar-usti.cz

www.hranicar-usti.cz

Prokopa Diviše 1812/7
400 01 Ústí nad Labem

